

YASHOVIJAYA JAINA GRANTHAMALAKA

THE

NEMINATHA MAHAKAVYA

OF

SELI KINTIRAJA GRANTHAMALAKA.

EDITED

Under the benign influence and patronage of
His Holiness the Late Shri. Yashovijaya

SHREE VIJAYA DHARMA SURI

BY

His Holiness the Late Devoted Servants

Syambhartha and Vyakarantirtha Shrotriya Pandit

HAT GOWINDAS

रचयितृणां दुरयबोधमहमोहलानाममुह्यदोष्ठीषु शेषरतामादधानानां
स्वयमेव स्व कवित्वेन प्रत्यापयता कविचौरप्रयोग सत्यापयता 'अधु
तायामेवात्मन प्रभुत्वम्' इत्युपदेशमन्तरेण नान्यत् किञ्चिन्निमित्त
सभाव्यत इति नेत स्तोत्रान्तिमश्लोकपूर्वाधदर्शनेन नामासङ्गे-
चनमात्रि-यपूरकमनादेयत्वं सामान्यत्वं चाननुयायगणाय च बन्व
यितव्यमध्येतृवर्ग ।

सुरसमुपवर्णितमन्नामन्दमरन्दनि स्थन्दिमुमनम इव सुमनमो
मनस आमोददायकस्य, सप्तमसरेरिव पद्मशेषकस्यापि स्वभावागकर
प्रितस्य, मदो मत्तवारणवारविदारणे पञ्चाननन्वमाकलयतोऽश्वोभ
लोभपारावाररसादाने ज्वलदुल्बणज्वालाजालनटिलमवतप्तनामादधा
नस्य, निरस्तसमस्तजनताभिमानस्य कदर्पदर्पादिमनिकरस्य निगारण
हेत्यत, ससारावारपारपारीणस्य बालत्रयचारिणो भगवत श्री-
नेमिनाथस्य आजन्म यावन् मोक्ष चरितम् ।

उपन्यमान्सु प्रसङ्गोपनिपाति नगरारामवनमहीधर-दिग्गुमा-
रिका-सुरासुराहेति-नेमिभ्रातृनायोक्ति-बहुतु - विवाहगेहनिरतन-
सभरकुमारिकाराजिमतिविलसन-भगरहीभा-मोहदूतवयममत्रिसश-
द-सयममोहसगर-कमलापति स्तवनादिकवणनम् । अथकर्ता वि
हायेद कम्फो प्रथोऽप्रधीति न निर्जय ।

अथस्यास्यादशपुस्तकमेकमेवाम्बुगुरुवर्यशाम्बिशारदपैना-
चार्यधीमद्विनयमर्मगूरीणामवापि, इति भृगमन्त्रमाहिषाता ते ।

एकम्येवाम्बानतिगुदस्य पुष्करस्य साहाय्येन सपादितेऽत्र
अथे "मुदुर्निवारा मनुष्यसहकृता भ्रान्तय" इत्यभ्रान्ति-
नियममन्धारयतोऽवनागयन्तश्च कृपा मुह्यदया सह्यदया उपेक्षिष्यते
ता इति ।

अभ्यर्पयमानां

हरगोविन्द-त्रेचरदासो ।

अथ

श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ।

प्रीतिगजोपाध्यायविरचितम् ।

नेमिनाथमहाकाव्यम् ।

१ तं त्वमिनाथस्य पदद्वन्द्वं धियां पदम् ।
नाथो मेवि दधानां यत् पुङ्गवो वि पद्वजम् ॥ १ ॥
श्रीशैलनाथान्ता सदा शरपेलाक्षिता ।
विरमत्र विजेपोत्तम् गुणैः नृपतेन्दव ॥ २ ॥
नानाशेपोममौदी शिवा कान्तां मुनीश्वराः ।
य पादुकाश्री वाच वन्दनीयाः यव न ते ॥ ३ ॥
यो दापावर्मात्मानं ग्यापयन् विगुदीक्षि सन ।
विजयीकृतं विश्वं तस्मै सत्त्वेन्दवे नमः ॥ ४ ॥
स्वतः स्वतः इषामातः पशुवन्पथ नीरसः ।
स्वयमेव दृष्टं माहं वादतस्मिन्सोम्यमानम् ॥ ५ ॥
ह्यग्राह्यं नमस्तार्यावार्पणार्पणायुभावि ।
जनदक्षिणययाग हि गुणागुणविरचनम् ॥ ६ ॥

१ वदामहे यद्वयम् गङ्गास्त्रिदशे । २ सत्त्वज्ञानयुता
इन्दुवत् सत्त्वं वादिनीं गङ्गां नृपतेन्दव । ३ यमा
वाया पूज्या वा । ४ ह्यग्राह्यं नमस्तार्यावार्पणार्पणायुभावि । ५ मना
तः श्रियः ॥ ६ यः सत्त्वं विगुदीक्षि निमन्त्रयति सन स्वमा
नान दापावर्मा दृषणार्पणं यवधमन विश्वं विगुदीक्षुस्त पवित्रयानि
व इन्द्र विगुदीक्षिता पि आमानं तारावत् गङ्गावत् प्रकथयति
यव मरु पवनीकृतम् ।

[illegible]

48 6 7 8 9 10 11 12
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

न मन्दोऽत्र जन कोऽपि पर मन्दो यन्ति ग्रहः ।
वियोगो नापि दम्पत्यावि-यागस्तु पर केने ॥ १७ ॥
नरोऽन्तरङ्गायूणा यत्रान्यथायमम्भवात् ।
न्यायवन्भूयनेर्भावाद्दुःखो यमचारिणाम् ॥ १८ ॥
मन्दोऽसत्कृताङ्गोऽपि न मन्दोऽसत्कृतरूपभाह ।
सदार्पादापि यत्रासीद् विपीढो माननीजनः ॥ १९ ॥
रत्नधेणिरिता यत्र पाण्डुरा शिपिपिन्त ।
आवासा श्रीमता रेजु हिमाद्रदरसा इव ॥ २० ॥
भुजङ्गसङ्गनिर्विण्णा वसन्म्वलितवञ्चुरा ।
दृष्ट्वैव घूर्णयन्त्यत्र सर्पिणीवत् पणाङ्गना ॥ २१ ॥
यत्र यूना पगेरम्मात् शृङ्गदारा बहुमना ।
मम वर्षापयन्तीवोऽलङ्घिमात्रिकास्ततः ॥ २२ ॥
पावन पावन यूना यत्र सैत्रमिरानुभत् ।
बहुधान्योपवृष्टा-बह्वारागकारणम् ॥ २३ ॥
भागि पुण्यजन धीर्मान् धित्वाद् यत्परां पुरम् ।
भोगवत्य-ल्लङ्घासभिषात इवाभवत् ॥ २४ ॥
पुवान स्वल्पद् यत्र ना-र्यालिङ्गनलालसा ।

१ मृग । २ कुमह । ३ नीला पवित्रा याग ।
४ लज्जया गोपितदह इत्यर्थः । ५ अपवित्रिद्रियाणि कुम्भितरस च
भवन तादृशा न । ६ प्रधानाश्रयः । ७ शिगता पीला म
स्यात् म विपीड । ८ पावन बहुधा बहुप्रकारेण प्रगाढकरणम् य
भागवतसु क्षेत्र बहुधान्यस्य प्रभुतासम्बन्ध उपकारक इत्युच्यते ९
वत् तथा भाग ममूह अगच्छ वसन्ततया वारणम् । १० लज्जाम्बु-
मार्तिङ्गन तस्मिन् लालसा यत्र आद्यानामुत्तमत्वा लङ्घन
लालसाभवात्परा न स्वल्पवान् ।

इन्द्राणि वाकेऽपि नृणां निगिर्गते ॥ ३५ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सप्तमः अध्यायः ॥ २९ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २७ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १ ॥ ॥ २ ॥ ॥ ३ ॥

सप्तमः अर्धः सप्तमः सप्तमः सप्तमः सप्तमः ॥२८॥ पुनः

॥ १० ॥ कृतकृत्यतायाः साधनं वाचस्पतिविरचितम् ।

॥ २० ॥

[illegible]

॥ अथ श्रीगणेशाय नमः ॥

६. अथ अष्टमः अध्यायः ।

[illegible][illegible]

सं. १३४ भा. १११ दिनांक १६.३.०१

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

हृदयस्थितं च तत्तुल्यं च तत्तुल्यं च तत्तुल्यं च तत्तुल्यं च

५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

2014年12月15日

406 大 學 華南師範大學附屬中學

● 2017 年 12 月 1 日

2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030

— — — — —

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

यो विदिता भिन्ना सापि ज्ञात विज्ञानम् ।
 ज्ञात सापिना दौष्ट्यं दौष्ट्यं नर दिवा ॥ ३६ ॥
 एतन्नादिदौष्ट्यं यो वेदोन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं इति ॥ ३७ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ३८ ॥
 विदितमिदं यो विदितं एतन्मिश्रितम् ।
 विदितमिदं यो विदितं एतन्मिश्रितम् ॥ ३९ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४० ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४१ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४२ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४३ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४४ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४५ ॥
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ।
 एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितं एतन्मिश्रितम् ॥ ४६ ॥

१ इत्येतत् । २ यदा सौम्यम् । ३
 दूरे । ४ दूरम् । ५ एतन्मिश्रितम् । ६ एतन्मिश्रितम् । ७ यो
 नर स्वार्थम् एतन्मिश्रितम् । ८ एतन्मिश्रितम् । ९ एतन्मिश्रितम् ।
 १० एतन्मिश्रितम् ।

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$$

~~_____~~

$$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ -1 & i \end{pmatrix}$$

[Illegible handwritten signature]

~~_____~~

~~_____~~

~~SECRET~~ ~~CONFIDENTIAL~~ ~~SECRET~~ ~~CONFIDENTIAL~~

[illegible]

३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

— — — — —

दो विहिता धिया गार्ध जगत् पितृगणम् ।
 जगत् धारिणी गार्ध्व्यं पौं पण पद द्विषाम् ॥ ३६ ॥
 राज्यादिभ्यां धर्मा धा वैष्णवदत्तम् ।
 रोगहन्मन्तारोऽप्यप्यप्य इवावधौ ॥ ३७ ॥
 दय दत्तादयः दानिदुःखं धिया विमम् ।
 दानाय विदुःशब्दा धर्मादिषु दानकाः ॥ ३८ ॥
 विदुःशब्दा दत्ति दत्तं दत्तं गुणा क्रिया ।
 विदुःशब्दा दत्ति दत्ति दत्तं गुणं पदम् ॥ ३९ ॥
 दत्ता दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तं दत्तादिषु दत्तिदत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४० ॥
 दत्तिदत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तिदत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४१ ॥
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४२ ॥
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४३ ॥
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४४ ॥
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ॥ ४५ ॥
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।

- १ कृष्णपत्न्यः कृष्णपत्न्यः । २ दत्ता श्रीगोप । ३
 दत्तः । ४ दत्तः । ५ दत्तपत्नी । ६ दत्तादयः दत्तः । ७ दत्ता
 दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं । ८ दत्तपत्न्यात् दत्तं दत्तं ।
 • दत्तपत्न्यात् दत्तं दत्तं दत्तं ।

स्वादिनाञ्जपचादिन्या म देवेन्द्रतुला दयौ ॥ ४६ ॥

न्यायबुद्धिपुत्रोन्मात्सानन्तर्वानिद्रिरोमनीन् ।

स सज्जगद् भूमती विनेयानिव मृदू ॥ ४७ ॥

स एकोप्रे जगन्नेत्रा मेनार्लीड किमुच्यते ।

केवलोप्रे वनो मिह किं पुनर्नृद्विच्छ ॥ ४८ ॥

वीररस्ताविरोदडे मूत्रस्नि तुडिबे मति ।

निस्तेजः प्रहान्येव पराज्ज्यातावददली ॥ ४९ ॥

तस्य नीतिरतो राज्ञे विवाहे कर्षादनम् ।

न पुनः परलोकेषु सचाव कर्षादनम् ॥ ५० ॥

त्रिविधायने भैरव परमग्नवापया ।

प्राकृतान्विजान्मृष्टिर्विधा कदम्भमृति ॥ ५१ ॥

बभ्रदन्धायते सोऽयं मत्पनीचमर्षाद्भुजान् ।

कलरुमापते कान पादद्वेष्टनजीविनान् ॥ ५२ ॥

भूय स एव दक्षेऽहन्त्यादान्यायविचारणे ।

हीरनीरविवेके हि हस एव प्रसृत्यते ॥ ५३ ॥

सहृदयमनान्न स समस्विनमाज्जन्म् ।

कर्मद्वार कादिनीकाय सत्त्व-स्वन-यामलम् ॥ ५४ ॥

म्यत्पाद-पसन्ना दिवाद्वीति नामक ।

जपधीरिब मूर्ताम्ब बभ्रुव माइचारिणी ॥ ५५ ॥

सध सत्राडु या रधा पाडु पन्था मतिपया ।

१ अर्धेन्द्रपद्मिनी बहिर्गु वन् । तस्य , एव इन्द्रिया । २ कलरुवि-

जगन्मतिः । सहाद्विषय सत्राद्विषय 'हस्य' । ३

पादुवन बभ्रुव इत्ये' इत्यन्त्यादन्त्या रूपम् , एगन्ताऽर्धदि-

पय । ५ अत्र 'समस्वि' । ६ कदम्भम् वद । ७ बभ्रदन्ध इत्यत्र

त्रि । ८ मत्पनीच म्बु । ९ मद्यन्ता नदा राजनीन्द होमक

मत्पनीच । १० मन्त्र-तुल्यव सधकनदा मन्त्रमन्त्रन-कृपतुल्यव

हृदयव इति

पुरोगता कुलसीधु वच कलाः कलास्त्रिव ॥ ५६ ॥
 ययात्मीयेर्गुणग्रामे शारदे दुसहोदरे ।
 ववित्रीक्रियते धात्री जलपैत्रिव गगया ॥ ५७ ॥
 सुशीला सा महादेवी यमवान् सः नराभिषः ॥
 नयोयोगेऽनुरूपेऽभूत् प्रयासः सफलो विधः ॥ ५८ ॥
 अयदा सा शिवोदेवी सुखञ्जय्यागता निशि ।
 किञ्चित् स्वपिति जागर्ति महोषे प्रमिती यका ॥ ५९ ॥
 अस्मिन्वसरे व्युत्वा विमानादपराजिता ॥
 द्वाविंश श्रीजिनापीडस्तस्या दुःसायवातरत् ॥ ६० ॥
 परिहृतपरजमाहारकायप्रधार ।
 सुचिरमरलोषे दिव्यभोगाग्र भुक्त्वा ।
 प्रकटितशुभयोगे वार्तिकस्यापसरे ।
 मसुरवतरति स्म द्वादशीवासतेय्याम् ॥ ६१ ॥
 उदारताराग्रहपूगपूर्णा नभ स्थली तालतमालवर्णा ।
 सुवतामृता शीतगुब्बुभाया रराज धूर्जकरण्डिकेव ॥ ६२ ॥
 इति श्रीकीर्तिराजोपाध्यायविरचिते श्रीनेमिजिनेन्द्रचरिते
 महाकाव्ये चयमनकृत्वाणिकवर्णनो नाम अथमः सर्गः

स्वामित्वाच्चयत्रोद्दिष्टा स देवेन्द्रतुला दरी ॥ ४६ ॥

न्यायशुद्धिपतोऽप्यात्यानन्तैर्गणगिरोमणीन् ।

स सनप्राह भूमतां विनयानिव सहृ ॥ ४७ ॥

स एकोऽपि जगज्जेना भेनालीड किमुपते ।

केवलोऽपि बली सिंह किं पुनर्जुह्वित ॥ ४८ ॥

तीयस्माविबोद्धे भूपजस्मिनुदिते मति ।

विस्तेजा ग्रहमालेव पराज्स्याद्राजपण्डली ॥ ४९ ॥

तस्य नीतिपतो राज्ये विवाहे करपीडनम् ।

न पुन्रपरलोकेषु सजात करपीडनम् ॥ ५० ॥

त्रिवर्गसाधने नैव परम्परमगाधया ।

प्रावृत्तलज्जगत्पृष्टिविधा कमलमूरिव ॥ ५१ ॥

वज्रदण्डायते सोऽय प्रत्यनीकमहीमुजाम् ।

कल्पद्रुमायते काम पादद्वौपजीविनाम् ॥ ५२ ॥

भूप स एव दसोऽधून्यायायाविचारणे ।

सीरनीरविवेके हि हस एव प्रशस्यते ॥ ५३ ॥

समुदमभजद्राज्य स समस्तनयाज्यलम् ।

कामीव कामिनीकाय ससय-स्तनयामेलम् ॥ ५४ ॥

रूपलावण्यसम्पन्ना शिवादेवीति नामतः ।

जयश्रीरिव मूर्ताऽस्य बभूव सहचारिणी ॥ ५५ ॥

लोभे सतीषु या रेखा धीषु पण्डा यतिर्यया ।

१ जयनोपलक्षिता बाहिनी चम्पू । तस्या , पञ्च इन्द्राण्या । २ अन्तर्वापि-
शास्त्रविता । ३ सज्जो वर्मित सज्जो दक्षितो व्यूढककट इत्यमर । ४
परापूर्वस्य 'जसून् क्षेपणे' इत्यस्याद्यतन्या रूपम् , पद्यन्ताऽऽसीदि-
त्यर्थः । ५ कर भागधेय । ६ कमलम् बधा । ७ वज्रदण्ड इवाच-
रति । ८ प्रत्यनीक शत्रु । ९ समस्ता नया राजनीतय , तैरमल
पवित्रम् । १० समेन-तुल्येन , समीकेन वा स्तनयामलेन-कुचयुग्मेन
सहवर्तत इति

पुरोगतां कुलस्त्रीषु वच कलाः कलास्त्रिव ॥ ५६ ॥

ययात्मीयेर्गुणार्णवे शारदे दुसहस्रदर ।

एवित्रीक्रियते धात्री जलधरेषि गगया ॥ ५७ ॥

शुद्धीला सा महादेवी यमवान् स नराभिषा ॥

नयोपोगेऽनुरूपेऽभूत् प्रयासः सखलो विषा ॥ ५८ ॥

अन्यदा सा शिवादेवी सुखस्यपागता निष्ठि ॥

क्रिञ्चित् स्वपिति जागर्ति मदोपे ममिनी यथा ॥ ५९ ॥

अस्मिन्वसरे स्युत्वा विमानादपराजिता ॥

द्वाविंश श्रीजिनापीशस्तस्या कुशापवातरत् ॥ ६० ॥

परिहृतपरजमाहारकायमचारः

शुचिरयमरलोके दिव्यभोगाम् भुक्त्वा ।

मकटितनुमयोगे धार्तिकस्थापपत्त

महुरभतरति स्म द्वादशीवासवेष्ट्याम् ॥ ६१ ॥

चदारताम्रप्रभूपूर्णा भभ स्थली तालतमालवर्णा ।

मुवताभृता क्षीतगुबलभाषा रराज वैर्ह्यकरण्डिकेव ॥ ६२ ॥

इति भीष्मीतिराजोपाध्यायविरचिते श्रीभक्तिरत्नसंग्रहे

महाकाव्ये चतुर्विंशत्यधिकशतके प्रथमे प्रथमे

द्वितीय सर्ग

अथापतन्त करिण नमस्यलात्
पीनाङ्गमुच्च पवले सरमदम् ।
प्राप्तोपम निर्क्षरवारिधारिणा
स्वप्ने शिवा मेसत सा हिमाद्रिणा ॥ १ ॥
पीन दधान कुकुद समुन्नत
नीहारमुवताहरदसपाण्डुरम् ।
सर्वाङ्गपुष्ट हृषम शुभाकृति
व्यवत समुत्कीर्णमिवेन्दुपण्डलात् ॥ २ ॥
पिशगवोसा किमय नरायण
सुवर्णकाय किमय विरङ्गम ।
सविस्मये तर्कितमेवमादित
सिंह स्फुरत्काञ्चनचरुकेसरम् ॥ ३ ॥
सस्नाप्यमाना शुभगाकृति श्रिय
अप्योतद्रसौ पीनकुचौ च बिभ्रतीम् ।
सुधाशुजामङ्गभवार्तिशान्तये
न्यस्तौ विधात्रेह सुधापटाविव ॥ ४ ॥
पुष्पस्रज सौरभगौरवोज्ज्वला
प्रलम्बरोलम्बकदम्बकाकुलाम् ।
कर्म्मवितां गारुडरत्नभङ्गिभि
रिवावदातस्फटिकाक्षमालिकाम् ॥ ५ ॥

१ प्रमुजननी । २ पीताम्बर । ३ क्रियाविशेषणमेतत् । ४ दधाना
गोलम्बकदम्बकै मूकसमूहै आकुला व्यासाम् । ५ धृताम् ।

मुधामय वर्तुलचन्द्रमण्डल
 मध्यस्फुरच्छयामलक्षणक्षणम् ।
 चन्द्रोपलस्यालमिवाल्लसत्पयो
 हरिन्मणीमण्डितमध्यमण्डलम् ॥ ६ ॥
 मातर्ययाह निधिरग्रतेजसा
 भावी तथा न तनयस्तमस्तुदाम् ।
 इति प्रजल्पन्तामिवाधिद्रीपिति
 त्रिचावर व्योमतगवसारसम् ॥ ७ ॥
 इन्द्रध्वज परचपांमुपाण्डुर
 वर्णविविधवत् फल्गुकिर्किर्णास्वरम् ।
 दवारतारमयदाशिरोच्चरं
 नृत्यन्तमल्पानिलभूतपटवै ॥ ८ ॥
 मणीवर्णं सविर्लितं नितच्छत्रं
 सशोभिन्नं कलस जल्प्लुतम् ।
 फणीन्द्रचूडामणिमण्डितस्फुरं
 व्योमत मुधाकुण्डमिरामल उद्यु ॥ ९ ॥
 सरं प्रफुल्लाम्बुजपण्डमण्डित
 पूण ममन्नान्तिगुदवाग्निना ।
 भगण्यनारूप्यमन पुनित
 मानीश्वर रितामिर प्रमान्युह ॥ १० ॥
 अलङ्कृतं यास्मि य । जल्लह

इति संवत्सरेण सप्तमे

निदि त्रयसो नवविंशत्यम् ॥ ११ ॥

मनुष्याणां त्रयसो नवविंशत्यम्

सुगन्धिनान् सज्जितान् सज्जितान् ।

गीर्णान् सज्जितान् सज्जितान्

सज्जितान् सज्जितान् सज्जितान् ॥ १२ ॥

हि मायायां वन मन्त्रिणान्

हि वा वनमन्त्रिणान् सज्जितान् ।

वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान्

वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान् ॥ १३ ॥

विष्णुनामा विष्णुनामा

पुनरपि पुनरपि पुनरपि ।

विष्णुनामा विष्णुनामा विष्णुनामा

विष्णुनामा विष्णुनामा विष्णुनामा ॥ १४ ॥

(ननुदंष्ट्रकृतम्)

इति सप्तमोऽध्यायः

स्वप्नान् वसन्तान् सज्जितान् सज्जितान् ।

सज्जितान् सज्जितान् सज्जितान्

सज्जितान् सज्जितान् सज्जितान् ॥ १५ ॥

स्वप्नान् वसन्तान् सज्जितान् सज्जितान्

स्वप्नान् वसन्तान् सज्जितान् सज्जितान्

१ वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान्

वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान्

स्वप्नान् वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान् वसन्तान् ॥ २ वसन्तान्

विष्णुनामा विष्णुनामा विष्णुनामा विष्णुनामा विष्णुनामा ॥ ३ वसन्तान्

इति हैम ।

विस्मैरचामोकरवारिनासना
 लक्ष्मीर्यथा राहुरिषोररस्यलीम् ॥ १६ ॥
 आगच्छ पद्माक्षि^१ निषीद चात्र
 भयोजनं किं ? भतिपादयस्व ।
 ता भीक्षु यत्तेभगतिं सहर्षां
 गुर्वी जगान्तेति गिर नरेन्द्र ॥ १७ ॥
 देहपुतिगोतिनदिग्विभागा
 मुस्तिधरेग्राञ्जनवेणिदण्डा ।
 स्नेहप्लुता सोऽञ्जलीपिकव
 रराज राक्षः पुरतो निषण्णा ॥ १८ ॥
 स्वापिघ्नितानीं मुम्बतलगाह
 चतुर्भ्यः स्वप्नवरान् दृष्ट्वा^२ ।
 तेषां विचारागृन्तपापिपानु
 युष्मद्भुवंस्मरिणि भा जगत्प ॥ १९ ॥
 व्यप्लानयोक्तान् प्रिययाञ्जयुष ना-
 नीहामवित्तमृपतिर्धिया निधि ।
 सम्प्रश्रवावयानि विनययान्या
 पर्णाकिनानि प्रवगा मुन्यया ॥ २० ॥
 निजाननाम्भान्दृष्ट्वाभ्रिषा
 प्रियाम्यपय प्रतिवासयन्नय ।
 स्वप्नायमय मुविचाय धीगर्घी
 गिति स्फुग्यां गिरमाञ्ज नय ॥ २१ ॥

^१ चामोकरं मुवगम । ^२ विष्णा । २ वन्दुर्ग्रीही सक्थ्यक्षण
 स्वाङ्ग इति ट भ्रियः दयन्तुभ्य रूपम् । ४ आभ्य मुम्बम् ।

चतुर्दशाना जगतामधीश्वर
 चतुर्दशप्राणिगणाभयप्रभम् ।
 चतुर्दशस्वप्नविलोकनाम् प्रिये !
 चतुर्दिगीड्य प्रसरिष्यसे सुतम् ॥ २० ॥
 यो मुक्तसत्पोतया दृढासनो
 दौर्दण्डधुण्डोढतदृष्टविष्टर ।
 स्फुरन्मदाम्भ कटफातिदुर्गमो
 हस्तीव भावी परंवारणोऽसुरा ॥ २१ ॥
 अलङ्कारिष्यग्रसमग्रयादवा-
 नपत्परत्न शुभमेरुमप्यट ।
 यथा वय पावनयौवन वय
 सर्गान् शरीराययान् शरीरिण ॥ २४ ॥
 अपश्चिमो ज्ञानवता विपश्चिता
 धुरि स्थितस्त्यागवता महीभृताम् ।
 पूर्वाभिप्रेयो युधि शौर्यशालिना
 भावी सुतस्ते प्रथमो यशस्विनाम् ॥ २५ ॥
 स्कन्धप्रदधाधिकशोभयाऽन्विता
 वित्रास्य कम्पान् सक्ताञ्ज्यमोपतीन् ।
 अनयसामान्यनिर्गोजमा दृढा
 तक्रम्य गा पण्ड स्वप भाक्षयते ॥ २६ ॥
 अग्रास्मन्तीय किल शार्दूलान्वया
 उभूव भट्ट १ परमर्द्धिभाजनम् ।
 सम्भान्यमपासनिमङ्गल कल

१ स्तुत्यम् । २ विष्टर पाठ उन्मथ । ३ कटफ मन्थ गिरिनिनम्भश्च ।

४ वैश्वारण पक्षे प्रधानगज । ५ प्रथम ।

यतोऽवतारा महता समीप्यते ॥ २७ ॥
 मुखान्जहम्यौष्टिरुपासम्पु
 सयाज्य खिचेव सदर्थसन्निनी ।
 इत्याणुदित्वा रमनासनेऽथ सा
 मुख विश्राम नरन्द्रभारती ॥ २८ ॥
 ततस्तथेति पतिपथ दर्पिता
 गत्वा नरन्द्रानुपवर्तिनास्पन्म् ।
 निनाय दुस्वप्नभयन जाग्रती
 रात्री निशा धर्मस्थादिकौतुकं ॥ २९ ॥
 रात्रिसिषा मुग्धतया तमाऽञ्जने
 दिग्भानि काष्ठातनयामुत्सान्पथ ।
 मत्तालपत् पूषमपूपपायसा
 देव्या विभात दन्ते म्वनातवद् ॥ ३० ॥
 येनागते पूरपपुगवा सन्ना
 विन्नासत्तप्याभ्य उदस्थुरथक् ।
 अभ्यागतपु प्रतिपत्तिवन्नि
 तन्वाचिनी न स्वल्पान्ति कुत्रचिद् ॥ ३१ ॥
 यत्र द्वास्ताचत्तुलिनाश्रयी
 बभूव वावद्वन् प्रपन्नम् ।
 म्लानानना तावन्भून् कुमुदी
 तलाग्नानना वागित हन् स्पन्म ॥ ३ ॥
 यास्पथ रासापरिभागकल्का
 मुक्त यन्निन्ना पग्धायन थ्र ।

१ तत्कुमारिकावन्नानि । २ गवाक्षगवन्न । ३ एव । ४ ।

५ गकी पाणमासा सन्ना वन्ना ४ ।

सप्तर्षिभिर्मन्त्रिभिर्नागद

प्राप्नवप्राप्नन्ति यतो वधूः ॥ ३३ ॥

नप श्रुत्य ग्यानविषादमद्व

यत्रावकाशीन् मम शिव शिवा ।

निद्रायमाणाय विमर्शिता

सन्निवितापीडितनीलपाणय ॥ ३४ ॥

यत्राग्न केरजामेदुकागया

सतप्या निश्चयमर्थं वधूः ।

शाशादिव प्राणयनेर्पदतमा

दत्त प्रयागस्य तुषांगगति ॥ ३५ ॥

संस्तुतेन श्रुत्यपूजनाम्यरा

म्वरागता गुणय वनिश्रुता

आरत्रिरे यत्र समभ्रया वधू

मानो कस्यश्चपदाभयान्ति ॥ ३६ ॥

जिन च जैना मुगन च सांगता

जिव च शैवा कपित्र च कापिला

यस्मिन् दध्युर्मुग्गनाधतुर्मुग्ग

काश्चिन्न नारायणिरास्तु यनाम् ॥ ३७ ॥

यस्मिन् स्ववनाभिमनायमिदय

पराण सयस्तमुग्रमाधनम् ।

निजप्रयोगं प्रतिवाधितु स्वचि

१ निम्नोत्तम । २ गत्या । ३ चित्राणि भानि नक्षत्राणि यत्र तत् पथ
चित्रभातीति चित्रमवस्थम् । ४ चन्द्रम्य । ५ मधायन स्वापन वा ।
६ नास्तिका । ७ उन्नत संन्यमनुमान च । ८ स्वकायेरनुमानै
व्यापारैश्च ।

दैव्यं परित्रीपतयद्य तार्क्षिया ॥ ३८ ॥

नक्षत्रमुक्तारुणमण्डिताम्बरा

समुद्रसत्कैरवचारुलोचना ।

चन्द्र परद्वीपविरर्जितं पतिं

यत्रानुयानीय सती विभाररी ॥ ३९ ॥

यत्रादित रीक्ष्य ररि त्रीषु स

निमील्य चक्षुषि पतन्ति पदशिरा ।

पराधिय द्रष्टुमगुरुनुरचमा

भवन्त्यजस लयरा वषादमुखा ॥ ४० ॥

ध्यान मन स्व मुनिभिर्विलम्बित

विलम्बित कर्कशरोचिषा तम ।

मुष्वाप यस्मिन् बुभुद मभासित

मभासित पङ्कजवाधवापन ॥ ४१ ॥

यत्र भ्रमद्दामरशुम्बितानना

मवक्ष्य पापादिव मूर्ध्नि पथिनाम् ।

स्वमयसी लाहितमूर्तिमावहन

कठापात्रनिर्जधान तापन ॥ ४२ ॥

यस्मिन् सवित्रा नलिनी स्वपादं

विमृद्यमानाप्यल्लुप्तलाम ।

ही मम नद यद्वारतिरित

मत्यति दृग्गुगुरूपमव ॥ ४३ ॥

यस्मिन् विरभ्यानुत्था दराग्दरा

निच तन्नुपनिर्गायनामपि ।

तापायपुच्छां बिननानि मवन

गान्ध ! मैत्ररत्नानि तुङ्गपागा
 सदागता-युगमर्ग १ तुङ्गपागा ॥ ५५ ॥
 पानानि नानि तत्र पुनरुपनिर्गम
 द्वाय नया निमित्तैरनिर्गमनेषु ।
 मायातिकाभि विनशन्ति पर अगाति
 नृपाणि केव १ नयमङ्गलमृतानि ॥ ५६ ॥
 मयदि नृ १ रगाङ्गरिदङ्गपा
 कथमपि व्योमिद्विगमय ॥
 मयभिगम्य निगमय मृदा
 रिगिता गिता ननुमगम् ॥ ५७ ॥
 गुफयिना मयगमनि मीयत
 तन्नु घृतकणेषु निर्गीयते ।
 जडरवद्विगमय विलीयते
 मयदया समद सह मीयते ॥ ५८ ॥
 नृपविशाल ! विगाञ्जममानसा
 पुर तडाग-तडागनिराभिन ॥
 संपरला पर लाघवगामिन
 वनम-रालमगलवगा ययु ॥ ५९ ॥
 परवाभभेदान् बहुधापभुज्य
 देवाहगन्ते परमादरानि ।

१ रथाङ्गाश्चक्रवाका । २ विरहिताभि स्वप्नियाभि अरहिता
 सद्विता इत्यर्थ । ३ आकाशे । ४ उड्डायते । ५ तडागमालवृक्ष ।
 ६ 'हस्या वारला वरला इत्यादि शब्दरत्नाकरे । ७ अगला वक्र ।
 ८ मकृष्टलङ्कुकान्, पक्ष परमाण्युदकानि ।

नृदिग्गदात्रु-दण्डाया
 दना-दाला इव दलिताना ॥ ६० ॥
 गज-गुह्य-दुर्वा-दण्ड-दाला
 गुह्य-गुह्य-दुर्वा-दण्ड-दाला ।
 दुर्वा-दण्डा इव दाल-दण्ड
 दाल-दण्ड-दाल-दण्ड-दाल-दण्ड ॥ ६१ ॥
 दाल-दण्ड-दाल-दण्ड-दाल-दण्ड
 दाल-दण्ड-दाल-दण्ड-दाल-दण्ड ।
 दाल-दण्ड-दाल-दण्ड-दाल-दण्ड
 दाल-दण्ड-दाल-दण्ड-दाल-दण्ड ॥ ६२ ॥

३१० श्रीहरिगणेशायनमः श्रीशिवाय नमः
सदाचारं च सदाचरणं च साधुद्वेषो ह्यसौ ।

तृतीय मर्ग

मामानि न कर्म ममाप्य मम्यर
ममादिनो भूमिपति मनन्त्र ।
अथाश्रयन् पर्वति मिश्रति
मृगाधिपान्तरि चान्द्रम ॥ १ ॥
नीर्वाणित्वा उग्रनिराग्निप्रा
सोऽधिष्ठिताष्टापददर्शित ।
जिगाय तर्क्ष्य मुरपात्पाथ
चरस्य द्वादशिल्लास्थितस्य ॥ २ ॥
विलोदयान् व्यवजनान्तरादे
तस्य प्रमत्त मुग्धमागभासे ।
मरालयालद्रुपम यवति
सौर्यमुन्निद्रमिदम्बुजानम् ॥ ३ ॥
काम्य प्रकृत्याऽपि तर्तीयरूप
मिहामनाश्रापि विगपताभूत् ।
मनोहर कयल इन्द्रनील
पुन मुवणापति सन्यवति ॥ ४ ॥
वन्द्य तर्तीय चरणारविन्
प्रयतमान मणिपान्तीड ।
सामन्तभूषा युगपत् प्रणमु

१ तत्रै प्रधानं सहित प्रधानपुरुषमहित इत्यर्थः ।

२ अधिष्ठितमष्टापदस्य मुग्धस्य भद्रपाठः । महामन यन स ।

दुर्गादा नमः ।

११

विधिनिष्ठतादिति निगदि ॥ ५ ॥

६ धर्मसमस्तस्यैव नाना

विचारणाय नाना स्वभावम् ।

॥ ५ ॥ न नैव शुद्धतया

बाधातु च सम्यक् स्वभावम् ॥ ६ ॥

तादृशतया नानाविधा ।

यत्तु नानुग धर्मनिविनानुवादम् ।

वदितव्यं नाना स्वभावम्

दुर्गं वदितव्यं नानास्वभावम् ॥ ७ ॥

नातिव्यवहारतया नाना

स्वभावतया नानास्वभावम् ।

गुह्यविनाशकारणतया

दुर्गं नाना नानास्वभावम् ॥ ८ ॥

वदितव्यं नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम् ।

ना नानास्वभावतया नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम् ॥ ९ ॥

नानास्वभावतया नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम् ॥ १० ॥

नानास्वभावतया नानास्वभावम्

नानास्वभावतया नानास्वभावम्

तृतीय सर्ग

प्राभातिक कर्म समाप्य सम्यक्
समाहितो भूमिपति सतेन्द्र ।
अथाश्रयत् पर्पटि मिहपीठ
मृगाधिपोऽद्राविव चारुशृङ्गम् ॥ १ ॥
शीर्षोच्चित्तूतच्छत्रनिवारितोष्मा
सोऽधिष्ठिताष्टापद्मद्रपीठ ।
निगाय लक्ष्मीं सुरपादपाथ
शक्रस्य हेमाद्रिशिलास्थितस्य ॥ २ ॥
विलोलबालव्यजनान्तराले
तस्य प्रसन्न मुखमावभासे ।
मरालनालद्वयमयवर्ति
सौवर्णमुन्निद्रमिवाभ्युजानम् ॥ ३ ॥
काम्य प्रकृत्याऽपि तन्नीयरूप
सिंहासनाश्रायि विशेषतोऽभूत् ।
मनाहर करक इन्द्रनील
पुन मुग्धोपरि सन्यवशि ॥ ४ ॥
वन्द्य तन्नीय चरणागविन्द
प्रयतमान मणिपात्स्पीत् ।
सामन्तभूषा युगपत् प्रणमु

१ तत्र प्रधान महित प्रधानपुष्पमहित इत्यर्थः ।

२ अधिष्ठितमष्टापद्मस्य मुग्धस्य भद्रपाठे मिहामन यन् स ।

विष्णुमित्रादयश्च द्विरादि ॥ ५ ॥

ये मरुत-पुत्र न मरुता

वि-। व-। दाग दृष्टा दृष्टव्यम् ।

दि २७५ में न गुणहदगादी।

दादायुः च दद्यात् तदा नृपः ॥ ६ ॥

महामातुः । महामातुः ।

५९ नानुगा नैनिदिनैनिपादय ।

परिचयः

हृषं एति दन त्रयावपुगय ॥ ७ ॥

माणि वयमुपपन्नान्

अनुपास्य सर्वान्द्वर्धयन्तान् ।

गुह्यविगादं चार्हन्ममसः।

इयं नमना न हियागिगीमाम १८ ॥

॥ पुष्यनार्यं च पुष्यनाथ

संविधानसमिति द्वारा

॥ सा ॥ प्रहसन्निव कन्दमुखा ॥

॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतायां अष्टादशोऽध्यायः ॥

म०५ने म०५ने विद्याधर्याणा।

कर्मपनाभ्युद्यमः स्थानाय

व्यासपात्राय नमः

पश्चात् स पुरः । तन्नायकानाम् । १

अथ मसु ४८ नरि रागवज्ञान

नमः समस्तभूतेभ्यः नमः

आकारिताम्नऽप्युत्तम्यो नै
 जयाणि भूमिभुजे दृशना ॥ ११ ॥
 देव भिये ! को ह्यभाजयि किं गाँ ?
 नैव शृणाह्म किमु गद्गरा ? न ।
 तिनो नु चर्यानि वपूराभ्यां
 यो वक्रमुक्त स मुने तिनद्र ॥ १२ ॥
 साम्राज्यलक्ष्मीं बुभुज य आर्द्रा
 वाम्निग्रलक्ष्मीं तदनु मपेदे ।
 लेभे तत वेदन्त्योचलक्ष्मीं
 लक्ष्मीं स व पातु युगादिदेव ॥ १३ ॥
 विध्वंसयन्त तमसा समूह
 मकाग्रयन्त परितोर्ज्यतच्चम् ।
 विद्याम्भुजं शालमणिं दधाना
 राजात्रिवाहे वणिज मदीपम् ॥ १४ ॥
 स्नातां मशस्तां कुनयं कुतश्चा
 बलक्षचोक्षे वसन वसाना ।
 वृषाक्षया स्वप्नविदा निषदु
 स्ते भद्रपीठेषु पुराधृतषु ॥ १५ ॥ युग्मम्
 चित्रं पवित्रं फल्माल्यवस्त्रं
 रघूपुजत् तानथ मेत्तिनीम् ।
 नैमित्तिका मश्रकराय यस्मात्
 फलानि दृष्ट्वा फल्मादिशन्ति ॥ १६ ॥

१ धवलसुन्दरे बलक्ष धवलोऽर्जुन ' इत्यमर , चोक्ष सुन्दर-
 तीतयो ' इति हेमाचारायणादा । २ वस्त्रे । ३ दधत् ।

अद्यार्थरात्रे महिषी गजादी
 धनुर्दश स्वप्नवरान् ददर्श ।
 तथा फलं हिम् ? प्रतिपादयध्व
 नैमिचित्तानेवमुवाच तान् स ॥ १७ ॥
 विचारयामासुरमृनुदारान्
 स्वप्नान् मियस्ते प्रथमं नृपावतान् ।
 ततोऽष्टृणमेवममी विदग्धा
 विचार्य वाचं हि वदन्ति धीरा ॥ १८ ॥
 सश्रीकश्चल्याणमया उदारा
 स्वप्ना अपी दव ! विवृद्धिकारा ।
 एषां फलं वक्तुमनीश्वरा स्या
 जहा यदवाङ्मिरसोऽपि वाच ॥ १९ ॥
 तथापि शास्त्रानुसूतेरपीषा
 विश्विन् विचारं प्रतिपादयाम् ।
 अथाऽपि हि साधु न याति मार्गं
 पश्यन्मनः सन्नाचनम् ॥ २० ॥
 निश्चयं यथावगात्र ' तस्मात्
 मग्नानिमानं पश्यति या किञ्च स्त्री ।
 प्रसन्नं तं बुद्धिमग्नं हा त
 श्रुत्वा जिना वाचनं यवयम् ॥ २१ ॥
 शास्त्रानुसारा यतिर्भवाच्च
 विभाव्यतस्माभिरिन्द्र नरन्द्र ! ।
 मवातरं दण्डुं जिनं दा
 यस्त्वगात्वीचं मुमन्तुञ्ज ॥ २२ ॥

मृगं तनुं तद्विषयगताया
 य भगवतोऽसौ इति शेरिणा ।
 मयाप्यग्रां मन्त्रिणाद्यमानां
 नरस्त्रिणां का गणना नृपाणाम् ॥ २३ ॥
 नरस्त्रिणां गुणान्तरं
 यामपु माधोष्टयामरेषु ।
 दृष्टीं त्रिलोकाजनपूजनीय
 पुत्रं पतिं जनविष्यतीति ' ॥ २४ ॥
 नैमिचिन्तानां हृदयगमात्मा
 निगम्य यागे विमलं गतिं ।
 गुरुममादाद् द्विगुणा भवन् स
 मृदुस्मथेति स्म गिर प्रयति ॥ २५ ॥
 तेभ्यो दुधेभ्योऽथ नृप स याव
 जीवन्तानि स्म धनं धनान्य ।
 हृत् सुगणामिव युग्मजभ्या
 गणो निर्भीतामिव चक्रभङ्गय ॥ २६ ॥
 प्रीतात्मन स्वप्नरित् प्रगर्भ्य
 रार्शव्याभिनुपमभ्यनन्दन् ।
 कूत्रापि हि नीतिविन् कुलिना
 स्वाचारमार्गं द्यतिच्छुर्वति ' ॥ २७ ॥
 दृष्टा विमृष्टा भित्तिपन गिरा
 नैमिचिन्तास्त थ युयुष्टहाणि ।
 उत्थाय भूषो पि सगन्त्रिणा
 दभ्यर्णवर्तो स उभूर न्वया ॥ २८ ॥

दृतीय सर्ग ।

स्वप्नार्यमर्थं कथितं कृतम्
प्राणमियायै रहसि सितीक्ष ।

न्यवदयत् स्नेहविमुग्धचता
इष्टं यन्निष्ठाय निवेदनीयम् ॥ २९ ॥

तत् मेयसावत प्रियपुत्रजम्
ममपि वाक्यं दिनयन राक्षी ।

शुचैवमयेति उवाच मुखाणा
मतीच्छति स्म मणयार्द्रचित्ता ॥ ३० ॥

ततः प्रभृत्यरं बभार गर्भं
सा यादराधीश्वरपमपत्नी ।

कल्पद्रुम मन्दरकन्दरेण
रत्नावय रौहणमदिनीर ॥ ३१ ॥

आसौ मुखनाथं मुखेन गतं
मुखेन निष्ठत्यगतं मुखेन ।

सुदन्तं च पथ्यं यदुराजजाया
यत्ननं गर्भं परिपापयती ॥ ३२ ॥

लज्जावगाद् वसति न मग्निभ्याप
वस्तुनि यानि स्पृहयालुग्णाः ।

सखीस्तदीया इति पृच्छन्ति स्म
मृदं सितीन्द्रं वामाङ्गण ॥ ३३ ॥

या आह्वयन्त्या गन्त्यां गन्त्या
मृणं स पुणं पम्पिणं एव ।

कुत्रापि । २ नियन्त्रपुण्यभाजा
मम्पयन्त नात्र सर्वादिनाथ ॥ ३४ ॥

यं दृजया यं उ पुगं न नमु
गभस्थितं स्वायिनि नपि भूषा ।

मुदा चतु'पष्टिर्मर्त्यनाथा
 य भृत्यलोमा इय सेवितार ।
 तत्रापरेषा सलिलान्नभाजा
 तपस्विना का गणना नृपाणाम् ॥ २३ ॥
 नवस्वर्तीतेषु शुभाग्रहेषु
 मासेषु सार्धाष्टमवासरेषु ।
 देवो त्रिलोकीजनपूजनीय
 पुत्र पवित्र जनयिष्यतीश ! ॥ २४ ॥
 नैमिचित्ताना हृदयगमास्ता
 निशम्य रात्रौ विमला त्रितीश ।
 गुरुप्रमोदाद् द्विगुणो भरन् स
 मृदुस्तथेति स्म गिर प्रवसित ॥ २५ ॥
 तेभ्यो युधेभ्योऽथ नृप स याव-
 जीव ददाति स्म धन धनाढ्य ।
 वृक्ष मुराणामिव गृम्भजेभ्यो
 गणो निर्धनानामिव चक्रभङ्गश ॥ २६ ॥
 प्रीतात्मन भ्रष्टरि प्रशम्य
 राणीवराभिरुपमभ्यनन्दन् ।
 कत्रापि हि नानिविद् रुग्निना
 रात्रागमार्गं व्यनिरुद्ध्यति ? ॥ २७ ॥
 हृष्टा विमृष्टा भिनिपन निष्ठा
 नैमिनिरात्म य यूयमृष्टाणि ।
 उन्नाय भृषा पि मगदपात्रा
 ऽभ्यणवना म उभय ऽव्या ॥ २८ ॥

तृतीय सर्ग ।

२५

स्वप्नार्यपर्यं कथितं कृतं
प्राणमियायै रहमि क्षिती ।

न्यवदयत् स्नेहविमुग्धयेता
इष्टं यदिष्टाय निवर्त्तनीयम् ॥ २९ ॥

सत् मेयसोऽत मियपुत्रं य
मरुपि वास्य रिनयन रात्री ।
शुचैवमेवेति वया धुराणा

मतीच्छति स्म प्रणयाद्रचिस्ता ॥ ३० ॥
तत मभूत्यय उभार गर्भं

सा यादवाधीश्वरधमपत्नी ।

कल्पद्रुम मन्दरकन्दरे

रत्नाशय रोहणमदिनीवि ॥ ३१ ॥

आस्तु गुह्यनाथ गुह्येन क्षत

गुह्येन तिष्ठत्ययत गुह्येन ।

शुद्धं च पथ्य यदुराजजाया

यन्ननं गर्भं परिपापयन्ती ॥ ३२ ॥

लज्जारागाद् उक्तिं न मभिलाष

वस्तुनि वानि स्पृहयालुङ्गणा ? ।

सखीस्तया रानि पृच्छन्ति स्म

मृदु क्षितान्द्र पद्माञ्जलि ॥ ३३ ॥

या त्राहताभ्या उपानि श्रव्या

स्तुण म पृण परिपृण एव ।

कुत्रापि इह निमग्नुष्यभाजा

सम्पन्नं नाश ममाहिना य ? ॥ ३४ ॥

य दुर्जेया य उ पुग न नमु

गर्भस्थित स्वापिनि तपि भूषा ।

दशहिराज निशिपेरिञ्ज

गुरु विनया इव भक्तियानः ॥ ३५ ॥

स्फुरत्प्रभामण्डलमभिताङ्ग

कालेऽथ देव्या प्रस्तीरधूर ।

पुत्रो विभक्तायव मुधर्मो-

पयानशय्यात इयामेन्द्र ॥ ३६ ॥

जगज्जनानन्त्युमन्दहेतु-

जगत्प्रयवलेगममुद्रसेतु ।

जगत्प्रसूयादिवरशकेतु

जगत् पुनाति स्म स कम्पुकेतु ॥ ३७ ॥

अप्राप्तपूर्वं सुखमापुरस्मिन्

सणे सण नारकजन्तवोऽपि ।

महात्पनां जन्म जगत्पवित्र

केषा प्रमोदाय न जायतीति ॥ ३८ ॥

सपदि दश दिशोऽग्रामेयनर्मत्यमापु

समजनि च समस्ते जीवलोके प्रकाश ।

अपि ववुरनुकूला पायवो रेणुवर्जम्

विलयमगमदापदोऽस्थ्यदुख पृथिव्याम् ॥ ३९ ॥

प्रसृमरकिरणाऽश्रीतिनादित्यकान्त

मरकतमणिमुख्याऽमेयरत्नैरुपेतम् ।

उदयशिखरिलक्ष्मीमापदेतत् तदानीं

स्तितिपतिमुदटस्य थीदशार्हस्य धाम ॥ ४० ॥

इति श्रीकीर्तिराजोपाध्यायविरचिते श्रीनेमिजिनवरिते महाकाव्ये

जन्मकल्याणिकवर्णने नाम रत्तीय सर्गे ।

१ जगज्जनानामानन्दधोरादस्य भद्रस्य-कल्याणस्य च हेतु

। २ शब्दस्वलान्छन इत्यर्थः । ३ जन्ममृत्ययान्तस्य रूपम्, रेणु
वर्जयित्वेत्यर्थः ।

चतुर्थ सर्ग

सर्वासां दिव्युमारीणां समकालं चक्रम्पिर ।
 आसनान्यथ सर्वत्र वृक्षा बानाहता इव ॥ १ ॥
 मयुक्तावधया जन्माऽज्ञासिपुस्तास्ततः प्रभो ।
 भूपाल्य इव वृक्षान्नं नीहेत महितस्पृशा ॥ २ ॥
 हारपुष्पावलीगम्या पीनस्तनमहाफला ।
 दुर्बलपल्लवा पापरक्षिका इव जगता ॥ ३ ॥
 सहसा ममदोत्पल्लनयना दारपराचिता ।
 सहसा विलसद्भूषा नयनादामतोचिता ॥ ४ ॥
 कर्णयो रत्नानि पूर्णं दधाना मणिदण्डले ।
 सदागतौ तदास्यानि पुष्पवनाविवसितुम् ॥ ५ ॥
 दिग्दम्पोऽपि रत्नानीना सध्रमा अप्यविध्रमा ।
 वामा अपि च नो वामा भूषिता अप्यभूषिता ॥ ६ ॥
 भगदज्जन्मज मादममागमिव पान्तग ।
 वदत्या वदितुऽपि मभामण्डलदम्भत ॥ ७ ॥
 ततः त्रिविधमार्गाष्टावर्ध्वलाकादुपाययु

१ जन्मपदान् । २ महिता प्रविता स्पृशा चरः यः यतः ।
 ३ पुष्पाणामभूषिता । ४ नय नदतीति तयाना तत्र तदमगम
 नयनागमग तयामुचिता योग्या । ५ गुणावन्ममा । ६ रवि
 तामा । ७ तासि विध्रमा यामा ना भ्रमन्ति इत्यर्थः ।
 ८ मया विया वा । ९ प्रतिद्वया । १० भुञ्जुति भुविना न मय
 नि अभिभूयिता ।

वृक्षात् भृङ्गस्य इवाम्भोज शिवायाः सृतिः काष्ठहम् ॥ ८ ॥

पद्मि कुलकम्

तासिः प्रदक्षिणीकृत्य जगन्नाथ च मातरम् ।

मणिपत्य च सान दमनिन्यमिदमूचिरे ॥ ९ ॥

जय त्व देवदेवेन्द्रमानयेन्द्रस्तुतव्यम् ॥

नमस्तुभ्य शिवे ! मातर्जगदानन्दनन्दने ! ॥ १० ॥

गौर्या लम्बोदर पुत्र त्रियोऽनङ्गस्तु नन्दनम् ।

कयोपमीयसे मात ! सर्वाङ्गोत्कृष्टनन्दने ! ॥ ११ ॥

अज्ञानप्रसवा नित्य बल्लिरा त्रिदिवांससाम् ।

सर्वज्ञप्रसवे ! मात ! कथं तत्र तयोपमा ॥ १२ ॥

स्त्रीजातिरद्य निन्यापि श्लाघनीया जगत्त्रये ।

यत सर्वगुणावास मादुरासीज्जगद्गुर ॥ १३ ॥

पुरुषेष्वेष एवाम्ब ! जातस्ते मृतुरक्षम् ।

किं स्युः सुमेरुषण्डेषु सर्वे वृक्षा सुरद्रुमाः ? ॥ १४ ॥

न भेतव्यं त्वया देवि ! ज म ज्ञात्वा जिनेशितु ।

सृतिरर्म वयं कर्तुं दिक्कुमाय स्म आगता ॥ १५ ॥

निवेशात्मानमेव ता परितः सृतिः काष्ठहम् ।

जह्नु मरुतातना याजनात्पुचीनशून ॥ १६ ॥

एता सहस्र मरुता तस्मात्प्रसिद्धजालयत् ।

निःशून्यस्तत्र गापन्त्या गुणग्रामान् जिनाम्नया ॥ १७ ॥

वक्षस्थालुन्मालेया रत्नाभरणभूषिता ।

भृश तद्भारमापन्त्या माभान्ति मल्लता ॥ १८ ॥

मत्स्यत्पिङ्गुणीनाम्नया गजघनस्थिता ।

ता मथागतता प्यगारणिममुपागमन ॥ १९ ॥ युग्मम्

१ पञ्च वनम् । २ याजनमभित्याप्ययथ । ३ माय माता ।

४ देवीरूपम् । ५ सृतिः काष्ठहम् ।

इषा अपि निवद्य स्व माग्नयः सौम्यदुर्दिनम् ।
 उर्ध्वं दिवक्त्रिरे मय दीपिका इव वज्रलम् ॥ २० ॥
 वर्षन् गन्धाम्बुषापादा भूतल योजनावर्षा ।
 निन्य सम रजस्तापं तमोहिमे ह्यर्वांशुमान् ॥ २१ ॥
 पञ्चवर्णानि पुष्पाणि कुमार्यो बह्वपुस्ततः ।
 मधुह्ला मुपनोवाय्य पवनमरिता इव ॥ २२ ॥
 पतितैरपि पुष्पैस्तर्भूतल मुभगीकृतम् ।
 विषयस्युपकुर्वन्ति पूतात्मानो हि निषितम् ॥ २३ ॥
 उपरिष्ठाद् ममूनानां धाम्पदमरमण्डलम् ।
 अवकार्षाद् तदा तत्र नीलोत्तरपद्मधियम् ॥ २४ ॥
 प्रजगां गुञ्जनप्यात्राद् धमराग्नी प्रभार्तुणान् ।
 मधुच्छलेन पुष्पाग्नी ताम्बुर्ध्वं प्रददे विस्र ॥ २५ ॥
 दिवदय गुरभीषके स्वर्सारभ्यगुणन ते ।
 नून मुमनसां लोक परार्थकफला गुणा ॥ २६ ॥
 पुष्पाम्बुवपमनास्तु सहस्र दिव्यशक्तितः ।
 गायन्ति स्म गुणान ननु स्वोचितस्थानमास्थिता ॥ २७ ॥
 कचवपर्वतपूर्वदिशि पुन
 र्वसुमिता वकुभामध वचसा ।
 पद्ममहापतिमन्त्रियगमन
 नलनिधि गिरित सरिता यथा ॥ ८ ॥
 त्रिनयमूर्जननीमपि पृवर
 विनुतुवचसा निम्नसाज्जयन ।
 स्तुतिनती विटशानि न क मथा

शुभवतो भवतोयेधिषोऽग्नि ॥ २९ ॥

तदनु तां घुरनायद्रिणि स्थिता.

करगृहीतमनोरमर्पणा

भगवतो विपुल विमल यग

समुद्रितो मुन्तिता रिन्तिता जगु ॥ ३० ॥

रुचकदक्षिणतः क्षणतस्ततो

द्विसहिता पडमू पुनराययु ।

स्तनयुगेन घनेन विराजिता.

कमलकोमलकोशाविडम्बिना ॥ ३१ ॥

नतजिना रविमनुदिशि स्थिता

करपयोजमहारुनकाकुला ।

मधुर-साधु-रसा जगदु प्रभो-

रविकल विकलकूमिमा यग. ॥ ३२ ॥

अष्टौ प्रतीच्या रुचकाचलम्य

कृष्टा प्रभो पुण्यभरै समेत्य ।

द्राक् मूर्तिसन्नन्यवतेरुता

मिया मृगाणामिव रज्जुयुद्धा ॥ ३३ ॥

स्व प्रापयित्वा प्रणता निपेदु

प्रभो प्रतीच्या दिशि देवतास्ता ।

इस्ताम्भुजातैर्धुर्तनालवृता

दिग्नामकान्ता इव लोलवर्णा ॥ ३४ ॥

प्राप्तास्तथोदग्रुचमाद्रिता या

१ ससारसमुद्रमोचकम्य । २ पृथ्व्याभिर्यथ । ३ मिलिता । ४ दक्षिण
दिशि । ५ निराबाध यथा भ्यात्तथा । ६ प्रद्विम्बनम्यजनाः ।

प्रेक्षणीयकव्यप्रकरा मसन्नाः ।
 दिश्युत्तरस्यामवतस्थिर ता
 हरीतकाया इव मिदपोऽष्टौ ॥ ३५ ॥
 आगुर्विदिग्भ्या रुचकस्य यास्तु ।
 सौन्दर्यवर्णवयवाधनस ।
 ता अप्यवन्दन्त जिनं निवां च ।
 हर्षमरुर्षादि दिगुणीभवन्त्य ॥ ३६ ॥
 गीता यथा दीपपरा रूपन्त्य
 स्थिता विदिक्त्वं वमातिरेज्म् ।
 उपासितं देवमुपपुरासां
 कृत्वेव रूपं विदिशयतसः ॥ ३७ ॥
 एषुस्तथा या रुचकादिमध्य
 वासाधनसधतुरा इमार्यः ।
 नालं प्रभोधिच्छिदुरात्तास्ता
 आमानमावय जिनद्रमातु ॥ ३८ ॥
 मृणालपात् प्रीतिं पवित्ररम्भा
 गृहाणि पूर्वाक्षरदक्षिणातु ।
 भाशागु निमांय तन्त्रराज
 पीठं चतु गालमिमाध चक्र ॥ ३९ ॥
 रान विनिर्ण करणानुल तन्
 पीठं विरम कञ्चीगृहान् ।
 उभयभित कामरूपदपत्रं
 स्वस्थाग्भमाव प्रतिविम्बचन्द्र ॥ ४० ॥
 आदाय नार्थं करमङ्गुल

देवीं शिरां दत्तधुजावज्ज्वाः ।

एता अराचीनरुदस्यगारे

निन्धु कुपार्यं भयमं विधिना ॥ ४१ ॥

निर्न जिनाम्नां च निवेज्य पीठे

सवादनो तत्र विधाय तगङ्गा ।

चूर्नेन दास्य इव क्यपुस्ता

द्रव्यैरपूर्वरनयोः शरीरे ॥ ४२ ॥

मार्चीनरम्भानिज्ययज्य नीत्वा

तौ स्नापनीयां पुचिना जनेन ।

सस्नापयामासुरिमा भयमं

पुण्याधिकानापमरा हि श्रुत्वा ॥ ४३ ॥

गन्धसारघनसारविलेप

कन्यका विदधिरेज्य तदङ्गे ।

कांतुक महदिष्ट यदमूषा-

मप्यनश्यदखिलं खलु तापं ॥ ४४ ॥

तीर्थनाथमथ तज्जनयित्री-

मशुकानि परिधाप्य मृद्नि ।

पात्रयन्ति विमर्शैः स्म कुमार्यो

भूषणैरिव सुरद्रुमेवष्टी ॥ ४५ ॥

विश्वभूषणमवाप्य तैः मशु

भूषणैर्विरुच्येऽधिकं श्रिया ।

निश्चितं हि परमर्द्धिहेनवे

जायतेऽधिकगुणस्य सगम ॥ ४६ ॥

दिन्यभूषणवती शिवाधिक

रोचते स्म रमणीयदर्शना ।
 केवलाऽपि गुमगा हरिन्मणी
 किं पुन कनकसङ्गशङ्किनी ॥ ४७ ॥
 देवता अथ त्रिवा सनन्दना
 निचिरे धनददिधिकननम् ।
 पर्यशास्त्रमहिना मति गिर
 सहरोरिव विनेयमानसम् ॥ ४८ ॥
 भुद्राद् दिमाद्रन्विद्गाभियागिर्कः
 गोशीर्षिदाह्युक्ताकिनान्यय ।
 दग्धवाज्जमे ताध तदीयमम्भना
 रत्नीकृते षोडशिका वपुस्तया ॥ ४९ ॥
 आस्फालयन्तया य मिथोऽस्मगालका
 विशालतालाविष चन्द्रनिर्मला ।
 महीधरायुर्भविता भवानिति
 मोक्ष कुमार्य मधुवर्णकोटरे ॥ ५० ॥
 विश्वरपीत्राणपरायणस्य
 विश्वरपीमङ्गलकारिणोऽस्य ।
 पद्महस्ताशीर्षवनं च रक्षा
 स स्वाविभक्तिक्रम एव तासाम् ॥ ५१ ॥
 कर्पूरकृष्णानुरधूपधूमे
 सूत्यालयज्जल्पविभूषणलये ।
 संस्थाप्य नार्थ अननी तर्पणा
 मभोगुणान् गातुमिहः महता ॥ ५२ ॥
 बाटिचतुर्पतिना यथाञ्जना
 सरपरोपसरिता यथा क्रिया ।

धीर्यया शुचिविवेकमगता

शक्रदिग् दिनकराश्रिता यथा ॥ ५३ ॥

नीलरत्नकलिता यथोर्मिको

धार्ययाऽभिनवमेगगाम्बिनी ।

भृङ्गयुक् वनरुकेतकी यथा

दृग् यथा विमलकञ्जलाञ्जिता ॥ ५४ ॥

अस्मगर्भमणिकायफान्तिना

स्वामिनी मुतवरेण सयुता

निर्धलाऽखिलसतीशिरोमणी

रोचते स्म जननी शिवा तथा ॥ ५५ ॥

त्रिभिः कुलकम् ।

पदपञ्चाशद् दिक्कुमार्य किलैव

भवत्या युक्तास्तीर्थनाथस्य सम्यक् ।

सर्वं कृत्वा मृतिकृत्य कृतज्ञा

धन्यमन्या स्थानमात्मीयमीयु ॥ ५६ ॥

इति श्रीकीर्तिराजोपाध्यायविरचिते श्रीनेमिजिनचरिते महाकाव्ये

दिक्कुमार्यागमवर्णनो नाम चतुर्थ सर्ग

पञ्चम सर्ग

अथोर्ध्वलाङ्ग सहसा चकम्पे
जिनमभावभ्रसनमणुमम् ।

आरुन्ममन्दनराजहंस
पीठ मुपमोत्तरसीपयोजम् ॥ १ ॥

आमाद्य सिंहासनवम्पनच्छल
प्रविश्य ददेज्य रूपा निगाधरी ।

समाविचेकाग्रहरत् विदोन्नत
छिद्रदु नून प्रहरन्ति वारिणः ॥ २ ॥

सल्लाटपट्ट भृङ्गगीभयानक
धुर्वा भुजगायिष दाहणाहृती ।

इन्द्राः वराणा उग्रलिताग्निरुष्टवत्
चण्डार्यमार्भ मुखमादधज्जगौ ॥ ३ ॥

ददन् दन्तै रूपा हरिर्निर्जा
रसन मर्या अपतविवाधरी ।

मस्फारयामास वरादिनस्तन
प्रोपदुमस्यान्दणवत्तवारिष ॥ ४ ॥

अज्ञानि सर्वाण्यपि वामवस्य
विगारमीयु समगाम्यवरम् ।

समागत दि प्यसन विवर्णी
धैर्यादण्ड्य विरज वराणि ॥ ५ ॥

पराप्रमादात्तसमम्नसदु
म मयमानगित्रगत् कृणाय ।

दददमानोज्य रूपादिनाञ्जत

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

क' पञ्चमः अक्षरः अ, ई-य ?

अथ अत्र च ननु किं विद्यते ? ।

बुद्ध-चरितम् + सप्त श्लोकानि

बनाद्वि ३। हुगल^५ व पाती ॥ ७ ॥

का है वह सब जानने की

सिमादक्षिणे पश्चिमे ११७ ।

ਸਾਹਿਬਾਨਾਮੁ ਸੁਖਾਹਿੰਦੁ

मगदनीः मगु मागदीयः ॥ ८ ॥

सिद्धान्त भाष्यद्वयम्

दिनांक ११/११/२०१९

इन्द्राग्निविभू न विना नन्दनं

एवादेति सादृ म मित्रुपरि ॥ ५ ॥ * ॥

सनातनिध्यासम् प्रणम्य

मौनी निरुद्धाञ्जलिगिरिगुप्त ।

मार्गं ध्यायन् ध्यायि मारुतमिन्द्र

नार्थन न मिरिणय वयाम १ ॥ १० ॥

अष्टमिं कुलम्

स्वम्यामिन् सदृशमा यक्ष्ये

प्रवृत्तयानि तु निश्चया य ।

उभय स्थित पश्यन्ति ज्ञानमगमा

भृत्यन तन कि रिषयमान ' ५ १ ५

यस्यापि स्वापिप्य नु मृष्टा

निदिश्यता नाथ ' म मयराय ।

यथाऽचिरान्त्र नत्र मसाद्वाद्

पञ्चम , सर्ग ७

त्रिपालूनां विन्धामि तन ॥ १० ॥

मनाधिपनेत्युदित सण स

योगीव तस्थ स्थिरश्चरति ।

तन प्रयुक्तासधिग्रथन्या

जम प्रभा मसन धूमनीयम् ॥ ११ ॥

मुदु तदापि विन्धाधिपस्य

धोष जगाम प्रभुशनन ।

पीपुषपानन यथा उररातिः

यथादरावेन यथा स्वाधि ॥ १४ ॥

माहावहा विहिता तवार्य ।

समस्य मन्मत्पराधमस्य ।

मवनमय च विराध्य यस्या

रामस्य मत्वा क्षरण मपमा ॥ १५ ॥

वृणमिर्नीन्द्रा निमदुष्टन न

मकार मिध्या प्रभुमासिक स ।

निज्जन करपाप गुणपात्रम्

मुता भवतु तन यत नराग ॥ १६ ॥

ममभ्रमाधा अधिपाण्डुवर्णि

मृग र्पाटादुनिहन्ति ।

भमन्त च दानपन्ननाय

मायान म्मात्र नीलमानु ॥ १७ ॥

दाप म्माना मवन्नाम म्भु

ममनाम्ना म्माना म्माना ।

उ धानमा म्माना म्माना

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ॥ १८ ॥

नमो भगवते वासुदेवाय

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

विनाशिनं वृत्ताय मया मृतमो

विनाशिनं वृत्ताय मया मृतमो ॥ १९ ॥

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ॥ २० ॥

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ॥ २१ ॥

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ॥ २२ ॥

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ॥ २३ ॥

मया नि वृत्ताय मया मृतमो

मया नि वृत्ताय मया मृतमो ।

१ शक्रान् । २ असं कथं । ३ महत्तानुक्तं, चैत्यवन्दनामन

इत्यर्थः । ४ गृहमणयो रीणा ।

घण्टां सुयोषां न्यु तादयति
 एतन्निनाथाय समान्दिन ॥ २४ ॥
 भाषुरयन्ती त्रिन्वि निनादं
 येष्वां न तां वादयति स्म न्व ।
 दनाय मभाज्ञोपयितु मुग्ध्य
 भार्यरवापीदिति यापणां च ॥ २५ ॥
 प्रवीमि विधितु त्रिन्वि मथाना ।
 मा सगणुष्व विदिनावधाना ।
 मन्माभिपेक मिनपस्य वतुं
 पुष्मान् समारारयनीन्द्र ण्व ॥ २६ ॥
 धोत्रोत्तरप्रेषु तनीयवावया
 मृतमपानात् सुसदं समस्ता ।
 रामोद्गम्य सुसिता सम तात्
 वदम्बवृता इव मेघतिवता ॥ २७ ॥
 मुष्निग्धपागिन्वलोचनाभि
 समीक्ष्यमाणांश्च गुगाङ्गनाभि ।
 विमानमागच्छ हरि सगन्ध
 जमाभिपवाय विभा मगन्ध ॥ २८ ॥
 नमस्वमगन्धेन पश्चिमाध्याज
 मामानिवापा यमगन्ध मगन्ता ।
 धानु मयुग्दा इव धानवापा
 मगन्धमगन्ता इव पुथनायम् ॥ २९ ॥
 विविधरणा दग्धा मच
 विमानपूजा मगन्ताङ्गण च

नालिनोद्गाययद्भयन्तं सुवर्षयान्तरधीयत ।

बभूवन् कवलाद्यागं गावो वत्साश्च पाथयन् ॥ ८ ॥

विश्वामित्रोऽपि विनाशाय त्वत्पत्न्यतिवृथावपि ।

दाहणां भोममभेत्य द्रष्टा सर्वं व्यवस्थिता ॥ १० ॥

अचक्षणि गताचीं पि द्रष्टव्यं गततेजसा ।

विश्वामित्राय सधूमाय नमसि प्रचक्षामि ॥ ११ ॥

कालिकादिभ्यश्चैव नमोऽपि विप्रैरित्यतः ।

इमे यन् प्रव्रजति नगरं प्रचक्षन् तत् ॥ १२ ॥

दिशं पश्यन्नुक्तां सर्वोक्तिमिरैवेव कृता ।

न दृष्टो नापि नक्षत्रं प्रचक्षते न किञ्चन ॥ १३ ॥

ककम्भाश्चान्तरं नव्यो ज्ञानो देव्यसुपागमतः ।

आहारे वा विहारे वा न कश्चिदकारिणम् ॥ १४ ॥

शोकपय्यायसन्तसं सततं दीर्घसुच्छमन् ।

अयोध्यायां जनं सख्यं योकोपं जगतीपतिम् ॥ १५ ॥

बाध्यपय्यावुपसृत्वा राजसार्गगतो जनः ।

न दृष्टो नभ्यत कश्चित् सर्वं शोकपरायणम् ॥ १६ ॥

न यान्ति पयसाः शीता न शङ्को सौम्यदर्शनम् ।

न सुखस्तपतः शोकं सख्यं यथाकुलं जगत् ॥ १७ ॥

अनर्द्धिनं शूनास्त्रीणां भचारोऽन्तर्गतस्तथा ।

सर्वं सख्यं परित्यज्य रामसवानुचितं यत् ॥ १८ ॥

आयातचारणमुनीन् शमसौम्यमूर्तिन्
 ये पृच्छतीव सुखसयमकिंवदन्तीम् ॥ ४२ ॥
 कल्याणकल्याणनिबद्धभूमिः
 कान्तारकान्ताऽरणिभिन्नसानु
 धेनीयपानीयनटाभिराम
 सतौनसतानविवर्धको य ॥ ४३ ॥
 जलानताभ्रो यदुपत्यकाया
 गम्भीरमुद्योर्नैनन् पयोः ।
 सर्वेषु शैलेषु वसुन्धराया-
 मस्यैव साम्राज्यमिर प्रवक्ति ॥ ४४ ॥
 सुरा रतिं यत्र तु कामयन्ते
 रन्तु च पत्न्या सह कामयन्ते ।
 चैत्यानि विभ्रायन्ति तावति
 जैनानि ननुन सगमानरति ॥ ४५ ॥
 यद्वृण्वन्त्यु विग्राहगण्य
 मार्धं मरुतैर्गण्य कान्तम् ।
 गायन्त्यन् विभ्रायन्त्युपा
 यासा पुन किं नगान्तराभ्य १ ॥ ४६ ॥
 वनानि यस्मिन् शिरःशृङ्गानि
 प्रशान्तार्जुनशिरःशृङ्गानि ।
 पद्माध्वनीपद्मपिचगाणि

१ मरुतिवत् । कन्यता गता कल्याणन श्रमा च
 निबद्धा भूमिपत्रम् । यत्र १० यत्र नवानुननमरात् इत्यर्थः ।
 ४ सतानाना तगाहृष्ट्याहृता गतान परमेश विवर्धयति य म ।
 ५ विभ्रायति । ६ नमिनवचनमपु । ७ विद्रुम प्रवालम् ।

१२ तावन्निष्ठाहन्ति नोऽप्यदीने ह्यथ

मेव न गच्छन्त्यदुःखं नृणां समाधाय ।

१३ तन्मममिदं नृणां निधानमात्रम्

नृणां मममिदं नृणां निधानम् ॥ ५४ ॥ पुनरपि

पतिः पुनरपि नृणां निधानम्

निधानमात्रम् निधानम् निधानम् ।

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ॥ ५५ ॥

निधानमात्रम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ।

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ॥ ५६ ॥

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ।

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ॥ ५७ ॥

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ।

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ॥ ५८ ॥

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ।

निधानम् निधानम् निधानम्

निधानम् निधानम् निधानम् ॥ ५९ ॥

इति श्रीकाव्यशास्त्राचार्याचार्यविरचिते श्रीमद्भागवतसंहिते महाकाव्ये

महाकाव्ये नाम पञ्चमः सर्गः

१ निनभुवनानि । २ विभा सन्ति । ३ भवराहिता ।

४ अदित्यका अदित्यवर्णम् । ५ इड ।

स्नात्र विगतु जगदीश्वरस्य
मर्या समम्ना उपनस्थिरेज्य ॥ ६ ॥

गुन्दागकाणां व्यम्नन् करेषु
बुम्भा मुघानीधितिमण्डलास्या ।

उन्निद्रहेमाम्बुजमयसस्या
विशुद्धपक्षा इव राजहमा ॥ ७ ॥

तीर्थाहृतं स्रग्जलर्भृतास्तं
बुम्भाधतुप्त्रांगमुखा विरजु ।
पीपुषकुण्डानि भुजङ्गलाभात्
स्नात्र मधो कर्तुमिवागनानि ॥ ८ ॥

अघासदीप सफल सुरत्त-
मग्राधिपत्य चरितार्थमेतत् ।
तीर्णा वय चात्र भवाम्बुराशि
चित्ताब्जकोशेष्विति भावयन्त ॥ ९ ॥

समुन्मृसन्त प्रमट्टानिरेकाद्
मघाम्बुसकान्त्रि नीपकुञ्जा ।
सज्जायमानाङ्गननघर्षं
ममन्तना भक्तिगसात् पतन्त ॥ १० ॥

अथ प्रशस्यायनवाटुशाख
जगत्प्रयाभीप्सितनानशीलम् ।
मुरामुर द्रा विधिना विविज्ञा
समभ्यापिञ्चन् जिनकल्पश्रम् ॥ ११ ॥

त्रिभि बुलकम्

॥ नाथशीर्षापरि राजन स्म

पतन् घटेभ्य पथमां समूह ।

आकाशगद्गासलिलप्रवाहा

द्रष्टुं जिनेद्र निपतन्निवात् ॥ १२ ॥

जिनद्रगातात् स्म पतित पीठे

प्राक् तानि वारीणि तमोऽद्रिशृङ्ग ।

ततोऽपि निम्न समुपत्य तस्थु

रुषा स्थितिर्वा नव भवेत् जटानाम् ॥ १३ ॥

जिनात्मसर्गपवित्रमम्भ

गुरागुग्मेन्द्ररपि तद् वचन्द ।

गुणात्तमानां विहिता हि मेवा

फल जटभ्याऽपि ल्यानि सद्य ॥ १४ ॥

शीराम्बुध शीरल्वा विल्ला

मभोरलक्ष्यत विनीलवाय ।

नक्षत्रपूगा इव द्रवमार्गे

मुक्ता इवानीलशिलापरिष्ठात् ॥ १५ ॥

दिङ्पानि सूर्याणि गुराहतानि

रेणुस्तदानीं मधुरम्बराणि ।

आहवमाना अपि वि गर्भीरा

कदापि बुध्रापि मेवर रसन्ति ॥ १६ ॥

अभ्यर्च्य कर्पूर कुङ्कुमादि

धीमण्ड-मृणाऽगुग्-बुद्धुमार्य ।

अपूपुजन् स्वर्गमदाऽथ नार्थ

ममूनवराभरणे प्रधाने ॥ १७ ॥

विचित्रवर्ण स्पृहणीयताम

सुगमुन्ऽरिति सुगां ३ ।

मह-रुग्णा रुद्ध मर्त्या

त्रिंशत् साम्प्रतानि द्वाभ्यामाय ॥ ३८ ॥

संयमो नमो मदन पुनः प्रसादात्

सुखसाहि तामस्य निर मम तान् ।

भारत गणराज्य दि मध्य

स्थानं परित्रा नर न रा लवन् ॥ १० ॥

अव्यभिचागीन नयन, भिगय

भाषद्विध्याभङ्गा त्रिनट्ट ।

अग्रं पि हंग कयनीयमुनि

हैमाम्बुजाने त्रिमुनासगङ्गा ॥ ३७ ॥

मुखात्सम्मानयिरामनां न

विश्वरूः विगताश्रयान् ।

शिष्यानुगतानां वर्गिकलिप्ताः यः

सिद्धिद विभय न पूषण वय ॥ ३१ ॥

मानन्त्येकं मुदुगीभिमणं

स्त्रिलाङ्गनाथ रचना सुगणाय ।

तन्मयतानामनिमपभाजा

साषल्यमायुर्निजगयनानाम् ॥ ६ ॥

अभ्यास समझान विषयान विहाय

मुगमगाणा नयनाम्बुजानि ।

जिनन्द्ररूप युगपत् निपतु

भृङ्गा इवापुत्रपयानप० ॥ २३ ॥

अथाहिससंघस्यमकुण्डभागु

वाङ्मयसामान्यरूपाङ्गभित्ति

ममभये याजिनपाणिपद्म

स्नातुं मृष्टता भगवन्मिष्ट ॥ ३४ ॥

धिया निरास मयम् मण्डप

प्रभो ! स्वर्गीय वाज्याम्बुम् ।

सहये मुमुक्षुलपानमहर्ष

स्वा स्नातुमिच्छामि जगन्मर्षिणम् ॥ ३५ ॥

गुणानुरूपं तव माधव ! रूपं

सदगन्धं व्यलेप्सीक्षितुं मे ।

सहस्रमिहापि गुणापुदागम

वस्तु मधुप्लुर्न हि नावर्त्तमानम् ॥ ३६ ॥

तथापि पुष्पमय भनिमग्ना

स्नातुं गुणात्मन स्पर्शवास्तुमिह ।

किं मरिचा दधे ! निगुर्मर्यादा

गिरा सख्यं त्वापि मे वक्षिष्य माधव ॥ ३७ ॥

तव स्तवनाथ सरीरधाम्ना

गच्छन्ति वयानि दुर्गाङ्गमानि ।

निद्राघगुणानपनापितानि

हृदाचलान्नाथ हिमशृङ्गानि । ॥ ३८ ॥

तवास्वस्वस्वस्वस्वस्वस्वस्वस्व

ध्वजान् ध्वजान् ध्वजान् ध्वजान् ।

हृदा वि बाष्पा वि दुःखा वि मया

हिनस्त्यहर्षं हि तव समुद्रम् ॥ ३९ ॥

अनन्तरि स्पर्शं स्वदीप

त्रिभुवनं ध्वजान् विन्दन्ति मे मे

मिद्धिभिषा वा रिद्धिभिषा वा
 वरुणं वरुणः गरुडः गरुडः ॥ ३० ॥
 त्वं गवः विमः वगमि मवः
 त्वं गवः विमः वगमि मवः ।
 विष्णुमूर्तना विष्णुमूर्तना
 त्वं गवः ' वा वरुणमगम्यन् ॥ ३१ ॥
 त्वं गवः विमः विमः । विमः
 विष्णुमूर्तना विष्णुमूर्तना ।
 वरुणानि वरुणः विष्णुमूर्तना
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३२ ॥
 एकः त्वं । त्वं विष्णुमूर्तना
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३३ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३४ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३५ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३६ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३७ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३८ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ३९ ॥
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ।
 त्वं गवः विमः विमः
 त्वं गवः विमः विमः ॥ ४० ॥

स तु स्वयमेवामि रितामस्य ॥ ३६ ॥
 यस्मिन्मन्त्रे ज्ञानमगद्विर्णिता
 विश्वत्रयीयं जगतीर भानि ।
 तस्यै रन्तरीयाय गुणाय धनं ॥
 नमोऽस्तु निर्यं यामा-यवय ॥ ३७ ॥
 एता तनः प्राणिद्विना यथा न
 वाणी विधेः ! नैव तथा परस्य ।
 पादुव स्वमाता गुणव-साला दयात्
 मांस्त्वा वि तादृन् न भवद् विषाता ॥ ३८ ॥
 दद्यादुराणां परिपुर्जनीय
 त्वत्पादपिनामणिरव पुन ।
 यथा चिद्व्याधुमता । नैन-द्र ॥
 पुण्याम्यनां कृमिचय लभेति ॥ ३९ ॥
 अथ मनीने मय धर्मजालं
 धाम्यं जगतां मदीयवय ।
 यतीहता सिद्धिदुर्ध्वयाय
 मभा ॥ त्वदीयाननदर्शनन ॥ ४० ॥
 अतीणल-मीवविद् ताता न
 तातव मुर्तं तं भव ॥ य-यता न ।
 यितपु मृने दविधामनय
 य द्वा विप-तुमर एव दव ॥ ४१ ॥
 तमापयो व द्वादर्शन
 विधानि वविद् धाम्यद्वय ॥

१ ४ ३ - कर्मे-दे-व त्व-भा-द्व-दे ॥ ४ २ २ २

यथागो वदनानि नर

मातु कदा यत् परिष्कृतमात्रम् ॥ ४२ ॥

मुष्ण नम वैरविपुत्राय

मुष्ण नम वृक्षगुण्ठीक ॥

मुष्ण नम सप्तविपागाय

मुष्ण नम सरासागाय ॥ ४३ ॥

आशानु लोभ विपरीत सार्व

देवद्वयनि मति पर मे ।

दृष्टे हि यस्मिन्स्ये सास्त्रिकानां

दृष्टिभु रन्ति विज्ञेयानि ॥ ४४ ॥

सतिष्वने गार् मन्त्रान् त्यदीयाद्

नेपत्तया विश्वपत ' गुणानाम् ।

किन्तु अमाद् मुष्णनपाद्यार्थ

स्तुत्वा ध्वरसीदिति देवराज ॥ ४५ ॥

किञ्चिद् विनम्र स्तनकुम्भभारा

वित्रीपगुप्तादपि कोमलाङ्गय ।

मदालसा मधुदृष्टिपाता

लीलाविनिद्वार्धविशोचना या ॥ ४६ ॥

वृता दुर्बलेन सुकोमलेन

विलम्बकाञ्चीगुणजात्यरत्ना ।

विभाति यासां जयनस्थली सा

मनोभवस्यासनगादिकेव ॥ ४७ ॥

नीलास्मरुणाभरणास्त्रीना

यासां कणोऽग वनकाभवरणा ।

१ हे सज्ज ' इत्यथ । गतिना गात्री इति भाषायाम् ।

जयति न गोभी गगन्यच्छनम्य
 व्यस्ताष्टर्मिर्विवदा-स्थस्य ॥ ६८ ॥
 बन्धुपेशरागुधपातदना
 यामो वगाम्नननुष्ययुग्मम् ।
 विनितासा विनिव-य वाव
 मुक्तागनिः प्यात्र विज दबलोव- ॥ ६९ ॥
 गुमातलाधम्यवपुष्यभास
 त्म-र्यम्यवण्यरसभृदृष्टाः ।
 जदपा यदीपा सुदृष्टा विगु
 शुष्टा इवान्नमनङ्गमाय ॥ ७० ॥
 याः पत्रविम्बीपल्लगोदगाष्टपा
 बलिपवीध्रुवितम-येदेता ।
 यासां बभुर्मज्जुवाद्ब-य
 इवाङ्गता म-मधवीभ-य ॥ ७१ ॥
 रणमुलोव गिरिवाधिराव
 यामो पददृष्टमनि-पगाभ-य ।
 जिगाप गुञ्जन्मधुवालिभालि
 बभु-वमान बभवाभुमातम् ॥ ७२ ॥
 नुवेंतु गम्भीरनिमादवातु
 मनाष्टदानतु बभुविधु ।
 ग-धर्ववाप्यधिरागमन-धि
 नीनतु ग-वालावनेतु सन्तु ॥ ७३ ॥
 दगन्ता गन्धर्व-पु-गि-ल-

शक्राज्ञयायाप्सरसो रसाढ्या ।
 संगीतक देवकुमारमिश्रा
 मोरभिरे ता पुरतो जिनस्य ॥ ५४ ॥ युग्मम् ।
 का चिद् दृढानैद्धदुकुलचोला
 मुपीवरश्रोणिबिम्बनेणि ।
 तालानुरूप परिनाटयन्ति
 चक्रे स्रग चित्रगतानिवेन्द्रान् ॥ ५५ ॥
 परिस्वलत्कङ्कणचारुहस्ता
 का चिन् स्वनीर्वा 'शिथिला सगीर्यम् ।
 दृढा वचन्य स्मितगौरितास्या
 मुद्रामिवानङ्गनरेश्वरस्य ॥ ५६ ॥
 क्रीतटे न्यस्य कराग्रमेक
 चेक्रीयमाणाभिनयान् परेण ।
 मण्डमञ्जीरपदा चचाल
 द्रुत द्रुत का चिदनङ्गतन्या ॥ ५७ ॥
 काऽपि स्फुरत्कुण्डलकान्तिनीर-
 मक्षालितोत्तेजितगण्डाभिति ।
 व्यासिप्तचित्त विदश सुवान
 नृत्पतम्ये स्तन्यित जहास ॥ ५८ ॥
 मुसश्रिया तनितचन्द्रनिम्बा
 वान्धीगुणान्ध्रिनिमित्तनिम्बा ।
 रम्याङ्गदारा सरलाङ्गयाष्टि
 ननर्त वा चित् मुविण्णसदृष्टि ॥ ५९ ॥

तथा च दश एवमप्येवम्

नमः सर्वे विदुष्यन्त ।

४ विष्णु चण्डिकापञ्चमुखं

५ सिद्धिं गच्छीत मृगमज्जनात् ॥ ६७ ॥

प्रथमः पुरस्काराभिनि प्राप्तार्थः

मानाधिपति विधिना विरिहा ।

निधाय दद्या विष्णु मन्त्रम्

इत्यपि सिद्धं हि न च स्वसाध ॥ ६१ ॥

इति राजर्षिर्वाशिपतेः प्रवचनम्

अथवा भिषगुग्णसमयम् ।

अनुविधा अंगण सभाया

हृत्कार्यमागमानसमवसाय ॥ ६६ ॥

पार्ष्ण्यसूक्तं दिनमित्तं दुर्गं गुणानि १॥१॥

दोर्धार्गं विदधाति यत्नरति निश्च लब्धी लभ्यते ।

पुण्यं वाति कणादि दुर्गतिमत्त्वं कदाच न वापायति

एनाम तीर्थेष्टन कृतं सुहृदिना नि नि म कुर्वोऽनुभवे ॥ ६३ ॥

विदुषगणपरिःता मापका निर्मगणा

अथ विष्णोर्वाक्यं ।

विश्वविभक्तिन्यायः कल्पगीर्णोऽथ

द्वितीयसंस्करणाय श्रेष्ठाय नमः ।

इति श्रीवैद्यनाथप्रसादाचार्यविरचिते श्रीमद्-विष्णुसंहिता ॥ २७७

बिना किसी भी शर्त के

महम मर्ग

वरुण मी मरुगम ' मागम १ वरुण १ ।
 मधुगोत्रमागम मर्गगुणि १ मर्ग १ ॥ १ ॥
 मागम मागिधर्मरिनाम गुणगिरम मागम १ ।
 कर्म वा न म स्तुतिनामागमममम ॥ २ ॥
 तमगुमना मागम वरुणममममम ॥
 वरुणममममममममममममममम ॥ ३ ॥
 ममममममममममममममममममम ॥
 निमोगिन ममममममममममममममम ॥ ४ ॥
 मागमममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममम ॥ ५ ॥
 यदमममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ ६ ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ ७ ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ ८ ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ ९ ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ १० ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥
 ममममममममममममममममममममममम ॥ ११ ॥

तत्र सूर्यपुर रेजे नृत्यचोरणनेतनम् ।
 प्रभो पुण्यप्रभावेन त्वि खण्डमिव व्युतम् ॥ १२ ॥
 वर्षा रात्रि सभाम्यान नानाविधिप्रतिमुदरम् ।
 प्रभो नैर्ममहो द्रष्टु सर्विमानमित्रागतम् ॥ १३ ॥
 म्निग्नयोपिजनोद्गीतं वन्द्यं घबल्महले ।
 न धूपने परं गुणं कर्णयो पतिनोऽपि ॥ १४ ॥
 अनेकं स्वार्थमिच्छति विनीतकोविदीश्वर ।
 राजमार्गस्तदाकीर्णं स्वर्गरेव पञ्चदशम् ॥ १५ ॥
 नृत्यहेतुर्मेपुराणा निष्ठुनाम्पुदमजित ।
 तूर्यनादोतिगम्भीरो ज्जिगन्तान् ज्ञानो तदा ॥ १६ ॥
 भव बुद्धिमुत्कर्षं हरिचन्दनचरितम् ।
 सुगन्धिमास्नात्वास्त्रिभुवनधरापल्लव ॥ १७ ॥
 इत्येव च विस्मयच्छास्त्रिभुवनधरापल्लव ।
 हारार्थं हार केयूरमुत्कर्षं भूषणभूषितम् ॥ १८ ॥
 पूर्णोद्गुणं लज्जितं च त्रयोभिः प्रसक्तम् ।
 बीज्यमानो भोलाभिश्चामरमोहितामरम् ॥ १९ ॥
 मङ्गलपात्रकथं स्तुयमानं पदे पदे ।
 समस्तमन्त्रिसामन्तपुराहितसमानितम् ॥ २० ॥
 गज्यन्तमीममाक्षिप्य धीदगात्मेदीदनि ।
 सिंहासनमन्त्रके पुनः पुनः उवाच ॥ २१ ॥ पञ्चभिः कुलम्
 भेदितमण्डलभूषणप्रधानपुरम् कृतम् ।
 प्रणामं जगद् सोऽयं प्रतिपत्तिपुरस्मरम् ॥ २२ ॥

नटैर्नाट्यमथारभे गायनैर्गीतमुत्तमम् ।
 इहीसक कुन्दीभिर्बन्दिभिर्विस्दावली ॥ २३ ॥
 तत्र मनापदीपस्य कौशिका भुवनरथी ।
 पनङ्गोऽभून् पनङ्गस्तु दशा च त्रिदशा गल ॥ २४ ॥
 विष्वाप्यतेऽम्भसा यद्दि सूर्याऽब्देन पिरीयते ।
 न केनाऽपि पर राजन् । तस्मै च परिहीयत ॥ २५ ॥
 या सौमसुगन्धशामु सुप्ताम्बुदरिनायिका ।
 रुद्धे त्वयीश ' ता शैलशिलापट्टेण शेते ॥ २६ ॥
 रणरागो महीनाथ ' चन्द्रास विभोरयत ।
 त्रिपुण्यने सरान्नाम्पथराजैरिवारिभिः ॥ २७ ॥
 ग्राम्यती बहुशो देशान् गच्छतीश्वरमूर्धनि ।
 आममुद विगन्धाम तराज्ञा भीष्ममूरिव ॥ २८ ॥
 तत्र स्वामोद्भवा भूय ' वर्णिता गुणजदिताः ।
 भवन् विजयाग्ध्र जगन्नि सप्तगभिरे ॥ २९ ॥
 भृशान्नि गधिन वानिर्हीयन् गर्भमशिमौ ।
 न पुनर्नाथ ' कृपावि महीनि पर्वरीयन् ॥ ३० ॥
 मुच्यन् राजन् ' महीमेना प्रययन् पापमुत्तमम् ।
 मन्त्राजन् हमकाश ' नै भौव शरणा गतम् ॥ ३१ ॥
 नृप वा मन्त्राङ्गीनां वानि मन्त्राङ्गाश्रयणम् ।
 न भृशान् महीजान् कणावनश्रुतावयाय ॥ ३२ ॥
 नृप । य पृथ्वापाया । यनापाया यनाम्भे ।

१ हज्जन्तु नृप नृप । २ भवन् । ३ नृप । ४ नृप । ५ नृप । ६ नृप । ७ नृप । ८ नृप । ९ नृप । १० नृप । ११ नृप । १२ नृप । १३ नृप । १४ नृप । १५ नृप । १६ नृप । १७ नृप । १८ नृप । १९ नृप । २० नृप । २१ नृप । २२ नृप । २३ नृप । २४ नृप । २५ नृप । २६ नृप । २७ नृप । २८ नृप । २९ नृप । ३० नृप । ३१ नृप । ३२ नृप ।

१ नृप । २ नृप । ३ नृप । ४ नृप । ५ नृप । ६ नृप । ७ नृप । ८ नृप । ९ नृप । १० नृप । ११ नृप । १२ नृप । १३ नृप । १४ नृप । १५ नृप । १६ नृप । १७ नृप । १८ नृप । १९ नृप । २० नृप । २१ नृप । २२ नृप । २३ नृप । २४ नृप । २५ नृप । २६ नृप । २७ नृप । २८ नृप । २९ नृप । ३० नृप । ३१ नृप । ३२ नृप ।

शत्रु यमा-र्णवावास-कुवराणा यशोभरै ॥ ३३ ॥

मार्धिनामार्धिनामर्थ साफल्य लम्पयन् नृप ।

द्वादशार्द्धा यथादुर्ध्व सूनोर्जन्ममहोत्सवम् ॥ ३४ ॥

अयामन्य निजावास राजा यादवपुङ्गवान् ।

भोजं भोज यथायुक्ति सद्यकार सर्गोरम् ॥ ३५ ॥

गर्मस्थिते जगन्नाथे जनयित्री यन्मृत ।

रिष्टरत्नमय स्वप्ने चक्षुर्नेमि विभास्वरम् ॥ ३६ ॥

तम स्वप्नानुसारेण माम् नन्यपथिमादिवत् ।

भरिष्टनेमिरितारया चक्षुः पितरौ ममो ॥ ३७ ॥

पट्टकुलकमलार्कधन्वशास्त्रातरा

विविधविपुषधारीपात्रभिर्नान्यमान ।

ससङ्गिन्वनभृमी माञ्जिकं पाल्यमान

शुभनरिव लघो वपिनु विभनाथ ॥ ३८ ॥

इति श्रीकर्मरत्नोपाध्यायविरचिते श्रीनेमिजिनचरिते महाकाव्ये भगवत्
जमोन्सववर्णनो नाम सप्तमः सर्गः

अष्टम सर्ग

अथ सम पितृव-धुमनोरस्य
प्रवृत्ते भगवान् पितृसन्नि ।
अभिमतार्प्यकृताप्रमुखैर्गुणै
सुरगिराविव बालसुरद्रुम ॥ १ ॥
मरकतास्पदलैरिव निमित्त
परिनिबद्धामिवाञ्जनपुद्गलै ।
अभिनवाम्बुधरैरिव वेष्टित
प्रभुवपु फेलिनीद्युति दिद्युते ॥ २ ॥
सरसिज परिहाय समाश्रयन्
भगवत्शरणाम्बुरुह ध्रिय ।
परिचिते ननु सत्यपि सुन्दरे
किल जनैऽभिनवे रमतेऽस्मिन् ॥ ३ ॥
अतिकठोरतया परिघ पुन-
र्ध्वजगजजवपुर्विपवत्तया ।
न हि ययातुपमाविषय मभा
सरल्या शुभयोर्भुजदण्डया ॥ ४ ॥
परमसौम्यगुणो जनदृक्मुखाऽ
तिशुचि भागयन्माननमानन ।
इव मरीचिसमुच्चय उज्ज्वल
सकलशीतन्दीधितिमण्डलम् ॥ ५ ॥
धमसुधारसरीरिपरिप्लुत

अष्टम सर्ग ।

स्वर्वाणिमाञ्जनामिभित्तारके ।
परितिरस्कृतपङ्कजसम्पदी
भगवतो नयन स्प विराजत ॥ ६ ॥
हरिमुखैर्वदुराजकुमारकै
सह समानवयोभिरनिन्दित ।
जिनपति मचित्तेल विमाहयन्
शुभवने भवनेऽपि च नागरान् ॥ ७ ॥
समतिक्रम्य क्षनैरथ शैशव
समुपलभ्य विमुर्नवयौवनम् ।
परिपूषोप वपुः सुभगाकृति
गङ्गागता जगतो नयनामृतम् ॥ ८ ॥
किमुत पालयितुं भुवमागत
सुरपति किमु वा यदनोऽङ्गवान् ।
अयमभूदिति वीक्ष्य जिनेश्वर
जनकया जनया हृदि तर्जितम् ॥ ९ ॥
अभवदस्य परार्थफलं गुणो
निपुणता जगत प्रतिबोधकम् ।
अभिपन्ना विभूनाऽविल्यागिना
मुमनता जननापहर्ता क्षमा ॥ १० ॥
अभिनेत्र वयं कृद्विरनुत्तरा
परमरूपवला मभूता क्रुता ।
परमभूद न विशारदा मना
प्रभवता भवताश्रमाक्षिन् ॥ ११ ॥

१ जनता-जनानां समूह ।

जगति ते स्तवनीयपदाम्बुजा
 वयसि धे तरुणेऽप्यविकाणि ।
 रयदता सारेता न पतन्ति केऽ-
 पि सरला* सगला विग्न्य द्रुमा ॥ १२ ॥
 अथ निषेवितुमेनमनेनस
 विहितसौवतरमसवोपद ।
 ऋतुगण प्रगुणीकृतसम्पदु-
 ख्यततोऽयततोऽयशालिनम् ॥ १३ ॥
 अपरयन् क्रमत गिशिराश्रिय
 मल्यमारुतपल्लविताहिप ।
 ऋतुपानि सुंरभिचिपिनावना-
 ववततार ततारवक्रोकेल ॥ १४ ॥
 विविधपद्मपुष्पफलाकुल्या
 श्रुतिमुत्तो मदनान्दिनकुजिता ।
 समभवन् सङ्गलाऽपि वनस्थली
 मुमनसा मनसा रतिकारिणी ॥ १५ ॥
 मधुरमञ्जरिरञ्जितररण
 दूमरगन्दिजनैर्गभिनन्तिता ।
 हरति शारदपुष्पितचम्पकै
 न मरु या सङ्कारला मन १ ॥ १६ ॥
 कुसुममस्तिरुमामिनन्निमुप
 पल्लिमद्वमग्नमणिप्रभ ।
 रिसन्धररुणा विपिनान्त्रया
 म निर्य निर्यश्रियमाननान् ॥ १७ ॥

अष्टमः सर्गः ।

रघयिन् सुविनामनिधिप्रियां
 पथिकमाह्वयतोऽव सगौरवम् ।
 वसुमिता कञ्जिताऽऽम्रवणावली
 मुवयसा वयसा कञ्जुजिते ॥ १८ ॥
 गुप्तिचूतलतामदनांतर
 महचरीपरिरम्भणलालसम् ।
 शुभमेक्ष्य मुहुर्मुहुरस्मान्
 न पथिर पथि क्व स्वकुटुम्बिनीम् ? ॥ १९ ॥
 उपवनेषु समीक्ष्य विष्णसिन
 स्वदयितासनिवेशितदार्ढ्यतान् ।
 विरहिणो मृदुदुः स्मृतचक्षुषा
 भुवि कलाविकला मदनाकुला ॥ २० ॥
 वनितयोजनितया रमण कया
 व्यमनसा मन्थावन्मन्त्र ।
 वृत्तान्तानन्तामरसाऽधिका
 न हि मता हिमता विपताऽपि न ॥ २१ ॥
 गच्छन्ते पवनगतिपात्रम्
 नवनर रत्न रत्नमना पगम् ।
 मकरणा करुणावरागे प्रिय
 प्रियतमा यतमानमवागयन् ॥ २२ ॥
 प्रियकर कर्त्तिनस्तनकुम्भया
 प्रियकर मग्नामरपत्रम् ।
 प्रियतमा सप्रवात्रयन्त्रया

१ रमण नता अनिता तथा रमणमप्रामयन्

रम पदत्रयम् । ३ पतिपाणिगन्धम् ।

नवरतां वरतान्नलनाष्टे ॥ २३ ॥

त्यज रूप भज तोषमद्यु जर्न

निपतिन पदपोरवनेष्य ।

इति षट्त्न मणयी पण्डितस्वजे

मधुरसागुरसान्विनयाञ्ज्यया ॥ २४ ॥ शिभि' कुम्भा

सरस गारतराधरपट्ट

कमलिनीललनामुखपङ्कजम् ।

अलियुवा पिबति स्म विक्रस्वर

मुमधुर मधुराञ्जितमानम ॥ २५ ॥

इव विनोषयितु मुरभिश्चिप

विक्रचकुन्दलताकुमुमच्छन्नात् ।

उडुगणो निखिल समवातर-

त्परिविहाय विहाये इच्छातन्म ॥ २६ ॥

रसभृता सरसीपु विरोजिरे

कनकपङ्कजकोशसमुच्चया ।

स्नपयितु जलदेवतया स्मर

सकलसा कल्लेसा इव सज्जिता ॥ २७ ॥

उपवने भवनेऽपि मधुत्सव

प्रियसखा नवपल्लवशखरा ।

अनुबभूवुरनारतपङ्कजा

ललनदोलनदार्द्राहज सुखम् ॥ २८ ॥

विरचयन् लपिमानमल निश

प्रकल्भावमियाय मदीतले ।

तप ऋतुस्तिरयन् निजसम्पदा

अष्टम सर्ग ।

समधुना मधुना जनिता भिषम् ॥ २९ ॥
 अनेकानि फलानि मदीरुहा
 परिपपाच तप तपनांशुभि ।
 यच्चयाननजैरेव कुम्भकृत्
 शिवतरान् वत्त रागमनोहरान् ? ॥ ३० ॥
 मुग्धिषूजराभिपतष्टम
 वणपरम्बितवारिभन्नाशय ।
 युवजन मचिग्वल् तपे रसा
 दधन्वा बलयान्विनहस्तया ॥ ३१ ॥
 मियममापगदिम्भयिव मियो
 मधुकरा लिङ्गिह मधुर तपे ।
 विक्चपाञ्चपुष्पकदम्बरकं
 नवमरदमर दधदुग्धवल् ॥ ३२ ॥
 अजनि कि न तपेऽवगदु स्वकृत्
 नवदिवाकरतम्रजनधय ।
 उवम्बितवद्विणमतिमाऽनि
 वृत्तपलापलाशमुग्धा द्रुमा ॥ ३३ ॥
 जल्पमुखा पञ्चैजलशक्तिभि
 जनितमुष्णरक्षा गल्पयन वल्गम् ।
 भय मयाविग्भूज मल्हात्मा
 नवकदम्बकदम्बरधक् ॥ ३४ ॥
 स्मितमर्णावयवसररणाभ
 दिग्बलावन्नान विभूषयन ।
 अलिङ्गु मधुलालममदय

न्याजो हिमपद सपदा-तान् ॥ ४७ ॥
 उदयसो जनकैरिह मापत
 दिनगग मज्जगग गतानिगम् ।
 परधो च तुतामममदगो-
 नुमपम मुजनवणपा इत ॥ ४८ ॥
 मन्दाप रिणमिनीजनो
 मुक्ताफलपाजो ममुग्गवजम् ।
 मज दहन मदादक
 काते रिपुमयाभयेन मुशी ॥ ४९ ॥
 इह धर्म्मभिरिगदिताङ्गनामना
 वन्योपितमचुरकामपारक ।
 हिमपातदग्गजलजातकानन
 शिशोरो यथावगिगिग गुणैर्य ॥ ५० ॥
 भृङ्गा स्फुट्फाञ्चनपधरण्डे
 स्वर पपुर्य सुरभी मग्गम् ।
 माधे करीग्गु चरन्ति तग्गि
 गतिविधातुविपमेति गङ्ग ॥ ५१ ॥
 मलयजादिविलेपननीरग्ग
 गयनमाल्यविधावकृतादग ।
 हिमवलेन तथाप्यहस्सग
 युवतयो वत योगिमनाम्यपि ॥ ५२ ॥
 समकेतकचम्पककुल्लता
 जलजातवने हिमपातहन ।
 भ्रमरो विचचार मगीपवन
 सक्कलोऽप्युदित श्रयतीह जन ॥ ५३ ॥

ये तु गण मुदय वि विष्णुः
 न च न च ददय विष्णुः विदुः ।
 इत्येवमिदमत्र विविजाना
 वि भगवतां च वानि च न विदुः ॥ ५४ ॥
 अथाप्यत्र विपदाद्वयः
 दायुः च दं दं अगतां दमः ॥
 इत्येव न च विदुः विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ५५ ॥
 इत्येवमिदमत्र विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ५६ ॥
 इत्येवमिदमत्र विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ५७ ॥
 इत्येवमिदमत्र विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ५८ ॥
 इत्येवमिदमत्र विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ५९ ॥
 इत्येवमिदमत्र विदुः
 इत्येवमिदमत्र विदुः ॥ ६० ॥

गयाञ्चानां पवित्राङ्गना

मग्न्याञ्चानां भविष्यन्तङ्गनाम् ।

स्मानो जिनन्द्रग म पाञ्चनङ्गो

परिनि ममर्त्तव इता मृद् ॥ ६० ॥ त्रिभिः कुलङ्गम्

गह्विनं सुराङ्गिणा तना

रिपुञ्च नाथङ्गम् वृद्धगुणा ।

जगद भगवान् स तस्मिन्

मम बाहु नमयेति बाणपर ॥ ६१ ॥

हरिष्टुर्न भगवानय सीलया

कमलनालपिरानतिमानपत् ।

परति तावदिमस्य करो हृ

स्पृशति पारदम् न मृगापिप ॥ ६२ ॥

अविलम्ब्य चतुर्भुजोऽप्य दीर्घा

भुजयद्गी भुवनकनायकस्य ।

नमनासम आसदत् सुपर्व-

द्रुमशाखाधितवानस्य शोभाम् ॥ ६३ ॥

सकलराज्यमिदं कथयते ।

कुरु यथेष्टमशङ्कनाकुलः ।

अलमपि स्पृहयात्पुनर्दं न तद्

निजगदे प्रवृणोति वृषाकैपि ॥ ६४ ॥

रुक्मीलावण्यलीलाकुलपृथ्वलनाश्लेषमुक्ताभिलाषो

मन्वानस्तुच्छमेतद् विषयरससुखं तत्त्वतो दुःखरूपम् ।

बुद्धानो ज्ञानतोषमश्रयतिमुखं शाश्वतानन्दहेतु

तस्यावित्य जिनेशो निजपितृसदने यौवनस्योऽपि सुस्य ॥ ६५ ॥

इति श्रीकीर्तिराजोपाध्यायविरचिते श्रीनेमिजिनचरिते महाकाव्ये

षड्भुवणनो नामाष्टमः सर्गः

नवम सर्गः

विभु विधान्य भागार्हमपत्यस्नेहमोहितौ ।
प्रोयात पितरावेव कैङ्करातिमन्यदा ॥ १ ॥
तथा विधीयतां वत्स ! यथा नेमिदुमारव ।
सृष्टात्येष वधूपार्णि सवेत भोगसम्पद ॥ २ ॥
समर्थमथ पत्नीभ्य सखाभ्या हरिरादिशुद्धा ।
ईदृशदु रि वार्येषु मायस्नासां प्रवीणता ॥ ३ ॥

सत्यभामादयोऽप्येतेषु देवकीशुलुषद्वया ।
नेमिं व्यजिह्वपद्मेव स्नेहसारं पद्वितमि ॥ ४ ॥
नेमे ! तस्या गान्त्येषा यौवनधीं सजे सज ।
निशा हवे यथा चन्द्रबिम्बदीपितिमण्डलीम् ॥ ५ ॥
तद् भा भोगानमुज्ज्वलं पावनं यौवनं हृद् ।
किं मुधा गमयस्येव तद् वनस्वापतयवत् ? ॥ ६ ॥
विधातिशायि ते रूप मौभाग्य विश्वरुद्रधम् ।
चातुर्यं वनजातीनं लक्षण्यमुपमातितम् ॥ ७ ॥
प्रापनीयं प्रभुर्न ते गीर्वाणस्त्रामिनामपि ।
महिमा तावको नये ! ददात्यमप्यगोचरः ॥ ८ ॥
बहूना किं कुमादि ? जगदान्तादकार्षं ।

स्वभाविता गुणं सर्वत्रभाणेश हवाहृभि ॥ ९ ॥ विभि कुण्डल
परमेश्वरसौन्दर्यरूपमुक्त्वा गुणा नृणाम् ।
कने नातां न दाधन्त नितां विन-दुधापवत् ॥ १० ॥
तद् ददन् वपां मुञ्च रतिविघ्नविशायिनीम् ।
वहं यौवनहसस्य दानं गृह्णान विधत्तन ? ॥ ११ ॥

विवाहय कुमारेन्द्र ! बाल्यश्चञ्चल्येचना ।

श्रुदक्ष भागान् सम ताभिर्गप्सराभिर्गिवाम ॥ १२ ॥

रूपसौन्दर्यसम्पन्ना श्रीलालङ्कारधारिणीम् ।

सरहावण्यपीयूषमान्दुर्पनिपयोऽराम् ॥ १३ ॥

हमाब्जगर्भगौराङ्गीं मृगार्क्षीं कुन्त्यालिकाम् ।

ये नोपभुञ्जते नून वेधमा वञ्चिता हि ते ॥ १४ ॥ युग्मम्

ससारं सारभूतो य किलाय प्रयत्नाजन ।

सोऽसारचेतवाभाति गर्दभस्यगणोपम ॥ १५ ॥

एव तर्हि वय नेमे ! न विशस्तावरी धियम् ।

अथवा वर्तसे नून सिद्धिश्चीसद्गमोत्सुक ॥ १६ ॥ युग्मम्

सीरयमेवोपभोक्तव्य मोक्षेऽपि ननु यादव ।

लभ्यते चेत् तदत्रैव तत्किं क्षूण उदानव । ॥ १७ ॥

भुत्वेति भातृजायाना विरेकविफला गिर ।

निश्चिद्विद्वदस्य त्रिभेशो निपुण प्राचिवानिति ॥ १८ ॥

अये ! तत्त्वं न जानीथ वरास्या मुग्धबुद्धय ।

कुत्र तत्प्रायसाया वा रागान्ध्याना शरीरिण्याम् ॥ १९ ॥

अज्ञातपरमार्थो हि स्नानि रूपायि मुरारम् ।

पश्य निम्बकं मिष्ट उक्थयन्पृथिव्यालुर ॥ २० ॥

यन्निञ्जिद् येन सा नृप स तदत्र प्रशमति ।

निम्बमय यतो मिष्ट मन्यत ररभाङ्गना ॥ २१ ॥

मात्रं ररैरश ररत्र रर सर्पि ररन्मन्त्र ।

वरन् ररयिन् ररन्त्र रर रिन्तानन्त्र गुह्यम् ॥ २२ ॥

नामरणादिभन्तपे मुग्धयाग्नया हिम् ।

म्यान् महान रिन्तान्नि मास्नुही भीम्याग्नि ॥ २३ ॥

हित धर्माणर हिन्ता मुन्ता रामज्याग्नया ।

हुम्बमियमपथ्य तु भवन्न ज्ञानोपयम् ॥ २४ ॥
 आत्मा नापयितु नैव तस्यो वैपयिक गुण ।
 सन्निर्गिरि पाथाधि काष्ठमि धनञ्जय ॥ २५ ॥
 अनन्तमपथ्य मौन्य मुञ्जाना घटासघनि ।
 श्यानिम्बरूप एवाय निष्टायामा मनानन ॥ २६ ॥
 अत एव न वनन्य पुष्पाभिर्गन्ध पुन ।
 अरास्य निष्टारस्य श्यामोजननारिनम् ॥ २७ ॥
 स्वभाव म न जानीय वमन्त्यापि सन्निधे ।
 पाथोजस्य घटाऽऽत्माद् भवा सदापिता भवि ॥ २८ ॥
 प्रनोरत्य समन्तात्मा निगम्यनि मभादय ।
 एव वभापि भूय सन्त्याभि सगन्तवितभि ॥ २९ ॥
 श्रीनम ! नरकागि ! जगत्पूज्य ' त्रिनधर ' ।
 यदुक्त भवता सर्वं तत्त्वं त्वदु ताद्विशम् ॥ ३० ॥
 जानीमध वय पूज्य ' यन्त विपयास्तन ।
 मानस मतिभासने नि स्थाप्यनुपगागरन ॥ ३१ ॥
 एव स्वपितरा मन्त्रमा या मन्त्रव
 पुष्पात्मावगपण विराग शम्भारम् ॥ ३२ ॥
 भावभास्यामने कृत् पितने घाणात् न न नना
 स्वभागापितविशम्भ भवणा प्र नननम् ॥ ३३ ॥
 विना विशा मुग्धाधर प्रवन न मन नना
 मन्त्रावग श ममापय र । यामावगागर ॥ ३४ ॥
 भुवन न स्फुटा एव परानुष्टुप्तावगा
 प्रवन न महा माना गानप्यन रत्नावन
 भावि ममाप्यन । रम्भ दधा कृत्वा २२

प्रीणयत्यधिकं साँवान् कृत्वति कुमुदाकरान् ॥ ३६ ॥

तथा त्वमपि विश्वेश ! जगदाल्हाङ्गकारकः ।

अतो विशेषतो वरं स्व प्रीणयितुमर्हसि ॥ ३७ ॥ पुग्मम्,

किं वा भूयो वरं वन्मस्त्रिकालज्ञानवान् स्वयम् ।

भगवानेव जानीते लोकलोकोत्तरस्थितिम् ॥ ३८ ॥

अग्रान्तरे शिवाभ्येत्य बाहौ घृत्वा जगत्प्रभुम् ।

मोवाचेति बलिं यामिः कुमार ! तव नेत्रयो ॥ ३९ ॥

बन्स ! मसप्यता सद्यो विवाहं प्रतिपन्नताम् ।

पूर्यतां नरकोट्यीर ! पितृणां हि मनोरथाः ॥ ४० ॥

निस्स्पृहोऽपि जगन्नाथोऽथ पित्रोर्मणोऽथ ।

मपेदे तद्वचः किञ्चिदलङ्घ्यवचनी हि तौ ॥ ४१ ॥

ततः प्रमुदिता सर्वे यादवा सह यन्धुभिः ।

विशेषेण शिवा देवी समुद्रविजयस्तथा ॥ ४२ ॥

इतश्चाभोजतुल्याक्षो भोजराजाङ्गभूरभूत् ।

उग्रसेनो महीजानिरुग्रसेनाममन्वितः ॥ ४३ ॥

प्रतापयशसी येन शत्रूणां रणपर्वणि ।

ग्रस्यत परमस्थाम्ना चन्द्राकाविव गङ्गणा ॥ ४४ ॥

कम्कृतकरशालाय मसान् यस्मै रणात्थिनाय ।

किल करशाला करशालान् रितरतिं शिष्यभूपाला ॥ ४५ ॥

प्रातः भामातभूपालैरुपनीकृतवारणा ।

सुरमदभर्लर्षस्य सिञ्चत्यास्थानमण्यम् ॥ ४६ ॥

आधारा दीप्तलोकानां शरण्य शरणार्थिनाम् ।

यो निधिर्गुणरत्नानामागम कीर्तिरिस्थाय ॥ ४७ ॥

वागो लक्ष्मीमरम्बत्यारालान् सञ्चहन्तिनः ।

भण्डपो नोतिवह्नीना य स्तम्भं कुलसघनाम् ॥ ४८ ॥

राजीमितीति नाम्नासीत् फुल्लराजीव्याचना ।

दुहिता तस्य भूपस्य जयतीव दिवम्पत ॥ ४९ ॥

करण्डी शीलरत्नस्य बापीं ज्वणिषाम्भस ।

बह्नी सांभाग्यकन्त्यस्य याज्वधी रूपसम्पदाम् ॥ ५० ॥

निष्कण्डेन्दुलेखेव या मृदङ्गी मृणालवत् ।

स्पृहणीयाज्ज्वाललेव हरिणीव मुलाचना ॥ ५१ ॥

यस्या वक्त्रमित्तं शङ्खे लापव शप्प वद्गमा ।

तुलवद् वायुनोत्तिष्ठो बन्धमीति नमस्तले ॥ ५२ ॥

विचालालम्बिरोलम्बविनीलनलिनधिपम् ।

जङ्गे नेत्रयुग यस्य मुग्धसिग्धनीरिकम् ॥ ५३ ॥

सलावण्यरसौ यस्या स्तनकुम्भौ स रामतः ।

मत्त स्थल समुद्रिय फामक दाबिवात्स्थितौ ॥ ५४ ॥

वभावृगुग यस्या वदलीस्तम्भकज्जलम् ।

आलान इव दुर्देतिमीनकेतनहास्तिन ॥ ५५ ॥

शङ्ख यस्या वदहृन्दसौन्दर्यधीपराजितम् ।

कमल सवनेऽरण्यमपापि भयवक्त्रिणम् ॥ ५६ ॥

यस्या हि रूपसौन्दर्यनिर्मिता नाकिनापिवा ।

अन्धयानि नो नृणां स्वरूप भक्षिता इव ॥ ५७ ॥

रूपप्रमथपापप्रमथसुखमहिमागुणै ।

या व्याप्ता विमलैः शर्यभद्रज्ज्वर धानुभिः ॥ ५८ ॥

तां भीनमिदुमागय इमारीमुदुमारिकाय ।

उग्रसनैयपाचय सवधुपादराप्रणी ॥ ५९ ॥

उग्रसनाप्युवाचैव इवविस्मयमाचन ।

आवृजिता इति आवृजिता इति आवृजिता ॥ ६० ॥

दशम सर्ग

सर्गामुखे दो मक्षर-तपेन

भूतान्नर्पाशुपरस विवर्ती ।

ततश्चकारीव चकोरनेत्रा

न माप वृत्तिं मृषभोजपुत्री ॥ १ ॥

सत्य मयाग्रे यदि न प्रवीषि

मातुः पितुस्त उपपाति तर्हि ।

किं हास्यमेतत् ? किमु मूढत वा ?

वृष १ प्रपञ्जति वृद्धं सारी सा ॥ २ ॥

इतः समुद्रा व्युत्पन्न-ताललक्ष्मणा

वकार विह्वलिममाह्वयन्ती ।

एषा मधुम्या नरलाकनायका ।

सामात्यप्रपापयमस्य मृत्रिणा ॥ ३ ॥

वम्भायाः पुत्रिपुद्गलान् पुरयथा मित्ता मुग-धार्क-

काणाम्नात्र विचित्रचम्पकनयाना-यान्पुष्पा-कग ।

कपूराः पुरुषपुष्पदण्ड-याम् नभापट्टन

मुक्ता बाल्यनना भ्रमी वस्त्रं नदीधगयादिपद्म ॥

सारणाश्च यनाम्या माणाचिता उपमिश्रमास्तारणा

रम्भास्तम्भयनाहग भगर्षाणा उपमनग दन्दता

स नत्तापट्टयक रज्ज्वरम्भादिभयना ॥ ४ ॥

वदाम्यत्र विचित्राचरकमिताध-गन्दा ५ जना

एषा । ६ भवमागता मुग्धुरी वि राय ध गवता

लङ्का वा किम् काञ्चनी त्रिपथ्या यनेश्वरिणां पुरी ।
 आसन्नोपवनोद्धतदुमहिमञ्जयात्रिनेरुन्मुरै
 रेव पान्यननेस्तदा किञ्च इति श्रीदासिका नायक ॥ ६ ॥
 एते वक्षमश्चरा हितकृता शृङ्गासारा इव
 मुग्धा स्निग्धवपुनना अविच्छन्नायत्यल मङ्गलम् ।
 वर्तन्ते बहुहास्यकौतुकपरा मत्ता कुमारा अभी
 हारेष्मी निवमन्त्युपायननुषं सामन्तभूमीभुज ॥ ७ ॥
 रङ्गयशोरिकोन्वणा रणरणम्यभीरसञ्जिक्ता
 एता नर्तनतत्पराः मुनयनास्तिष्ठन्ति वाराङ्गना ।
 आयाता नव किन्नरस्वरधरा गार्ध्वमंघास्त्वमी
 भेरीमर्दलतालरेणुषणवातोषारलीलादका ॥ ८ ॥
 नेपथ्य कलयन्पूर्वरचन शोभां परामावहन्
 भूपालं परितोऽङ्कितो हरिदयो हृन्दारकौघैरिव ।
 बिभ्रन् निर्मलमङ्गरागमनूल व्यावृत्तरामोऽपि सन्
 बीवाहाय जगन्मधुवररथारूढ यतस्थस्थ स ॥ ९ ॥
 पुण्यान्ध कमला यथा निजपतिं याया मुशीला यथा
 सूत्रार्थं विशदा यथा त्रिवृतयस्ताग यथा शीतगुम् ।
 पुमा कर्म यथा धियश्च हृदय खोना यथा वृत्तय
 सानन्द कुलकोटय किल यदूनामन्वगुस्तं तथा ॥ १० ॥
 तदान्यकार्येषु पराङ्मुखाणा
 द्रष्टुं जिनेन्द्र भ्रममुत्सुकानाम् ।
 पुराङ्गनाना चललाचनाना
 वभूवुरित्य किल चेष्टितानि ॥ ११ ॥
 का चित्रसालवतमलिपदा

जवाद् गवाण मनि सचरन्ति ।
अजीजनद् विभ्रममभ्युज्जानां
छायापदान्मर्षाणिकुट्टिषेष्टु ॥ १२ ॥
का चिन् कराट्टप्रतिकेर्ममद्
भयेन हित्वा पनदुत्तरीयम् ।
मञ्जरीवाचालपदारविन्दा
द्रुत गवाक्षाभिमुख चचाल ॥ १३ ॥
ममु दिदृक्षु सदसोत्पिता का-
प्यर्षाचिगाया निजदारपष्टे ।
मुक्ताफले स्थूलतरंगेर्गर्ज
पदे पद भूमिपञ्चकार ॥ १४ ॥
कम्पाश्च बानायनसस्थिगाया
आस्वादनाय प्रगुणीकृतम् ।
सचूर्णनाम्बूलस्तादस्य
तस्यो मुखेऽर्प च करं तपार्थम् ॥ १५ ॥
परा ममो रूपमवेक्षमाणा
रसान्तिरेवादिनिमेषदृष्टिः ।
सगव्या हयन्तया अपि पार्श्वगाया
हृष्टाश्च शब्द बधिरेव नैव ॥ १६ ॥
काप्यम्बुदुग्ध करपट्टवाभ्या
माकृषयत्युधनक परार्त्ता ।
आकृष्टवोष्णदन्तेव तस्यो
र्माणः मां दर्शनगोचरन्तम् ॥ १७ ॥
पराऽञ्जवित्रा नपनाम्बुजा

१ प्रतिहर्ष-मन्दनम् । २ अर्पणूनाया

नेभिनाथमहाकाव्ये—

मेक परस्थाञ्जनहेतवेऽय ।

शलाकया कज्जलमाददाना

शशि मवास प्रति निर्जगाम ॥ १८ ॥

काचित् सुवर्णालयजालका त-

दृष्ट्वा मधु राजपथेऽवतीर्णम् ।

महदादक चन्द्रपिवाभ्रमार्गे

समोऽय पाणी मणनाम मूर्च्छा ॥ १९ ॥

हले ! मतीक्षस्व निमेषमेक

यथाहमप्येमि पिपाय मेहम् ।

इत्थ वदन्ती स्वसस्तीमुपेक्ष्य

पीठात् समुत्थाय दधाम काचित् ॥ २० ॥

काभिभिश्चावासागगात्तभूमौ

मिय स्वसमर्द्धवत्तेन कामम् ।

हारयुक्ता मौक्तिकरत्नपुगा

मार्गेषु कीर्णा इव पुष्पपुञ्जा ॥ २१ ॥

मोऽय मुराणामपि दुर्लभ यन्

स्याते विगात्रे परिवेषित तत् ।

हिरा परा द्वारमभिप्रतस्थे

चक्षुरिष्टोऽत्यु काविनीनाम् ॥ २२ ॥

कस्तुरिका-नुकुम्प पञ्चरङ्गा

कपोलभिर्ज्ञा परिच्ययन्ती ।

प्रमादिकाया अयमार्य हस्तौ

दधाम काचित् सहमागताम् ॥ २३ ॥

गवात्तभूमौ स्थितापिनीता

विनोदय वक्त्राणि तदावनिम्बा ।

सगेरले किं गगनप्रदेशे

सुनाकराणामुदिता सदम्बा ॥ २४ ॥

सक्ष्माप्यमान सूरसुन्दरीभि

ससेच्यमानो नरदेवलोके ।

तत प्रमुञ्चयन्निशानिरोष्मा

भोजस्य गेह समया जगाम ॥ २५ ॥

अत्रातरे राजिपती सन्वीयि

रेव जमल्ये सन्नि ' पश्य पश्य ।

धरोज्जमीणामपि दुर्लभोऽय

नेमि ममगात् तत्र भाग्यकृष्ट ॥ २६ ॥

अपान्य नृदधीरस्तननैः सघटपन्थो रसा

देता पाञ्चभूभुजां युवनवस्तवनि गीतध्वनिम् ।

एत महान्पात्रा जयराध कुर्वन्ति कोलाहल

श्रूयते षष्ठीकृतात्रिलिखो वादिषनादा अभी ॥ २७ ॥

ततो हिमार्तानि च बेपमानान्

निन्ददसूनि च कातराक्षान् ।

दृष्ट्वा पशून् वाक्पशान् च स्थान्

जगाद गुण जगदेष्टव्यं ॥ २८ ॥

मायस्य तातरय वनस्य किं वा

भोजस्य लक्ष्मीरमणस्य वा विष् ।

किञ्चिद् वरारिपराद्धमेभी

रुदा यदव इदं यावदृष्टं ॥ २९ ॥

किञ्चिन्न वस्याप्यराद्धमेभी

देवदेवतासु विष्णुः शक्तिः ।

नेमिनाथमहाकान्ये-

सगौरव भोजनगौरव भो

वचो जगादेति स दक्षिणस्य ॥ ३० ॥

उचेज्य नाथ शृणु सारथे भो

मृहन्त्यदो भोजनगौरव ये ।

तेऽभोगतौ गौरवमाप्नुवन्ति

तेषां च नो भौ रवमातनोति ॥ ३१ ॥

ततश्च मोक्ष पशवोऽपि मधु

विश्वैकबन्धो परमपसादात् ।

आसादयामासुरयी समस्ता-

स्तथाविधाना मोहिमा कचिन्त्य ॥ ३२ ॥

सूतो रथ स्वामिनिदेशतोऽथ

निवर्तपापास विराहगेहात् ।

यथा गुरुज्ञानशलेन मदभु

दुर्भ्यान्तो योगिजनो मन स्वम् ॥ ३३ ॥

दृष्ट्वाऽथ नेमि निनिवर्तमान

विषेतदिभ्याकुञ्चित वदन्त ।

तमवशावन् स्वजना सपस्ता

नस्ता कुरङ्गा इव पूषनाथम् ॥ ३४ ॥

वाग्भि मुधाचदनशीतलाभि

प्राबोधयत् तानिति नेमिनाथ ।

मगीविभि केरवकाननानि

रात्रा यथा केरविर्णाविराजन् ॥ ३५ ॥

भा मधुगुण ननु धर्मपाप

दन्मर्तानां मुग्धदृग्गयारै ।

दशम सर्ग ।

तयोश्च कारणवशौ मसिद्धा
चेन स्थिते किं विदुषा विधेयम् ॥ ३६ ॥

दयैव कार्षा सुखकादिस्तथाऽत
स्यात् सापि सर्वाद्विगुरक्षणन ।

तादेऽज्जताऽयमशालिशेन
सङ्ग सपस्त परिहाय एव ॥ ३७ ॥

अत्रान्तरे भास्वरकायकात्ति
मयोतिताशेषहर्तिद्विभागे ।

अस्तोरुत्पाकान्तिकदेवगकै-
विदुस्त इति स्तुतिपूर्वमेवम् ॥ ३८ ॥

तुभ्य नमो नम्रगुरागुराय
तुभ्य नमो मन्यधनिर्जिताय ।

तुभ्य नमः स्मेरुत्ताम्पुजाय
तुभ्य नमः सर्वज्ञादिताय ॥ ३९ ॥

आचार एवैव तव मतीत्य ।
निर्दोषभाव वदति मकाशम् ।

स्वरूपमावेदयतोऽहं पूर्वं
बाह्यैव चेष्टा विन सञ्जनस्य ॥ ४० ॥

दशमवानुभवणा मदीपवद्
एह एह तीर्थकरा सहस्रश ।

एवस्त्वमदासि सहस्रार्थयव
द्विधावमार्ता त्रिनगात्र ' वरम् ॥ ४१ ॥

मसिष्ठ सद्य परमाथर्वम् ।
मवर्त्यतो निमग्नधर्मायम् ।

मयान्ति मय्या उपगम्य ६१ ग

गगारममाम्ममुद्राम् ॥ ४२ ॥

अग वधुः शक्तिरुजानमुधे

मस्तगामाम गगामुर्णाम् ।

श्रीपुरः शानकराजान

ममाणरजं मज्जि यथाञ्च ॥ ४३ ॥

मिन्गरी रिन्गरी नृपभाजपुरी

माघाग्यन्क्षी स्तनन ७ हिमा ।

पितूननुज्ञाप्य च माननीयान्

वधूर जिज्ञाभिमुखोऽथ नेमि ॥ ४४ ॥

इत शचीपीनकुशाञ्जकोशा-

लिना दधान कुलिशे करण ।

उत्तरमभाषण्डलकुण्डलाभ्यां

सम्पादितापूर्वकपोलशोभ, ॥ ४५ ॥

वदुत्पनाकोत्त्वणकिङ्किणीध्व

निनादवाचालविमानसस्थ ।

विज्ञाय दीप्तासमय सुरेन्द्र

सुरे सहागत्य ननाम नेमिम् ॥ ४६ ॥ युग्मम्

जलैर्विशुद्धैरभिषिच्य पुनं

विलिप्य दीव्यैर्धुसृणैस्ततश्च ।

प्रधानवस्त्राभरणैर्जिनेन्द्र

विभूषयन्ति स्म सुरा नराश्च ॥ ४७ ॥

नेमिस्तदा निर्मलरत्नमाला

मुक्तालतामण्डितकण्ठपीठ ।

जात्यास्मगर्भाभिबोधो वधासे

धृतेन्द्रकोदण्ड इवाम्बुवाह ॥ ४८ ॥

एतादृशं पदनायकैः

विधीयमाने परमोत्सवेऽपि ।

दागिरयमुत्तापन्नालमान्

मनारमो हयमर्षो परिवारम् ॥ ४९ ॥

मोह-जाग-द-भुरे-द-प

विधानरत्नां मुग्धमुद्रणानाम् ।

अध्यास्य दम्पां शिरिकां मिनेद्र

धीदारिद्र्याग्नयपये मन्ये ॥ ५० ॥ युग्मम्

एव सार्वरभिनन्दमान

धनु सार्वरभिनन्दमान ।

शिरसार्वरभिनन्दमान

धन सार्वरभिनन्दमान ॥ ५१ ॥

सम्पन्नानो नन्दर्षदस्य

रुद्रीयमान मुग्धमुग्दीभिः ।

यनं निपृक्षुर्मुचनारिषोऽपि

मायान्नयन्तावन्नुत्पन्नम् ॥ ५२ ॥ युग्मम्

सन्नागादन्तर्निवेशेऽपि निषिद्धा नमिस्तन्नागादन्त

सन्त्यग्याशुभभूषणाणि निषिद्धा निम्सङ्गचूडामणि ।

मिष्टिधीपारिम्भन्नाभकरण सचारिकां कारिन्ना

माय शुद्धकुर्वन् महासपुष्पदीप्ता प्रपद तन ॥ ५३ ॥

इति श्रीकार्तिकायापाध्यायविरचिते श्रीनमिजिनचरिते महाकाव्ये

श्रीभ्रावणना नाम अष्टमः सर्गः

एकादश सर्ग

अथ भोजनरेद्रपुत्रिका

मरिमुक्ता मभुणा तगस्विनी ।

व्यलपद् गलदध्रुलोचना

शिथिलाङ्गा लुडिता महीतले ॥ १ ॥

मयि कोऽप्यमधीश ' निष्ठुरो

व्यरसाधस्तर विश्वरत्सल ' ।

रिहृद्य निम्ना स्वधर्षिणी

नह निष्ठुति रिहङ्गमा अपि ॥ २ ॥

अपि सस्मृगविभणेन ना

नुपृहीता मरता कदाप्यहम् ।

मयि तस्मिन्निषनी कृति

अवगाथा मरता-मसम्भता ॥ ३ ॥

अवगाथने रिहाय मा

वस्मिन्मायाद्वयम प्रताम्यवम् ।

बलाभ पुन्य पुग म्ना

न हि तस्मात् ' कृत्वा-न नर ॥ ४ ॥

रचयति यन्मादुगुणमा

ननु कस्म माद-निरयन ।

अथवा मारता पतिनिम्ना

न्यायमश्रमिह कन वायन ' ५ ।

कृदय वस्मि मरतादिना

हृत्ता कि नन्द न-हृदय ' ।

दिमहाभि यदवगा-न मा

एकादशः सर्गः ।

मतिदीनां करणास्पद सताम् ॥ ६ ॥

सुरपादपवत् समीहित

जगत पूरयसि त्वमेव हि ।

निहताशमिम जन ततो

विदधीया विधिति ? मिय ' ममो ! ॥ ७ ॥

अपहृत्य मनो मम ममो '

न हि गन्तु तव युज्यते बने ।

परिपृष्ट परस्व वस्तु यद्

न हि धीरा मविशन्ति गह्वरे ॥ ८ ॥

लभते नियत स चित्तव

हृदि यो ध्यायति पूज्यमात्मन ।

यदिह प्रवदति सुरपो

मयि किं तद् व्यभिचारमेव्यनि ? ॥ ९ ॥

ननु रात्रिमती पुरास्पद

मम नेमेध विचोळ आयता ।

वन रात्रिरपाति देधसा

निपत दुर्बलपातको विधि ॥ १० ॥

अथवा मम दुष्टकथना

फलमनन्त सकल भुव प्रभा ।

विजहानि मरु यन्मृक्

स हि दापो मरुदुर्धन वज ॥ ११ ॥

इति तां घनगारविह्वला

बिम्बर्न्ना लुडितापिञ्जला ।

निजगा मवाप्यगह्वर

नेमिनाथमहाकाव्ये—

स्वजनोक्ते विनिवेश्य वत्सल ॥ १२ ॥

राजीमति । पुत्रि । कोविदे ।

भव धीरा विजहीहि शोचनम् ।

किं किं न भवेच्छरीरिणा

मतिकूले हि विधौ शुमेतरत् ? ॥ १३ ॥

कतरो विधिना न खण्डित ?

कतरोऽमीष्टविशोगमाप न ? ।

सुखितो भुवनेऽत्र क. सदा ?

फलित कस्य समस्तमीहितम् ? ॥ १४ ॥

रदितेन तनुभृता किल

स्वमनोऽभीष्टमवाप्स्यते यदि ।

बहुसो विरसं रदस्तदा

रवणो नैव लभेत यातनाम् ॥ १५ ॥

निपतन् सहसा महीतले

क्षिपते मेरुमहीधर कदा ।

न पुनर्भविनां शुभाशुभ

परिणाम. समुपात्तकर्मणाम् ॥ १६ ॥

परिवृत्त दिनक्षये इव

भुवमेतोऽङ्गिनि सम्यक्षापदा ।

तदल विमुष । शुभाशुना

कुरु धर्म सक्कार्यसाधनम् ॥ १७ ॥

निपत मरुत्कार्यसिद्धय

मुकृतादेव भवन्ति देहिनाम् ।

नरपक्षपुण्यमप्यदोऽ

म्पुण्यमेकादिव नीपभूषणम् ॥ १८ ॥

इति सा स्वजनेन बोधिना
 विदुषी शोभयाम्य दूरत ।
 समजायन धर्मेतत्परा
 सुखबोध्यो हि विशारदा जन ॥ १० ॥

अथ रागरूपा विवर्जित
 छात्रेविम्बोपममोम्यदर्शन ।
 दुरौल्लसमानधोरिमा
 परमध्यानमना जिनोऽमनि ॥ २० ॥

करणारसवीचिसागर
 परवस्तुग्रहणे परादमुत्त ।
 हितसत्यवचा सुशीलवान्
 मुनिपोऽभूत् समलङ्घकाञ्चन ॥ २१ ॥

परमाग्रतप करीभसा
 धनकर्मदुचय समुत्वनन् ।
 मधुमत्तपतङ्गज सुख
 विनदाराचञ्चननादिषु ॥ २१ ॥

उपसर्गपरीपदद्विषा
 वगणपात्र जिनाभिनायक ।
 तप आग्भतानिदु सह
 ग्वन् भूदेन तथा विनामन ॥ ३ ॥

चणसितिपाप्मनिक
 गथ गात्र विषया विदाम्बना ।
 निजनायकमाहगापुग
 विदुष ७ कृतमुचकर्मिन् ॥ २ ॥

नेमिनाथमहाशय्ये-

हवत पारिष्य सर्वता

मिननेमीगमनोमहापुरम् ।

चरणाधिपसैनिकैर्विभो ।

सह कायेन कदर्थिता ययम् ॥ २५ ॥

खगणो निग्निलो नियन्त्रित

स्मरभार्या यहुनो निहम्बिता ।

महिता नगराधिप्यता

मदमिध्यास्वभगादिर्मांलिभि ॥ २६ ॥

यहुना किमधीश ! शत्रुभि

परमभ्यानयलेन निर्दयम् ।

रतिकामबलं विलोडित

मुरसपरिव मेरुणार्णव ॥ २७ ॥

त्वरित निजवरिशुद्धये

त्रियता देव ! समुद्यमोऽधुना ।

रिपवन्तरवश्च दुर्धरा

ननु पश्चात् दृष्टवद्धमलका ॥ २८ ॥

रिपवश्च गताश्च येन भो

उद्यतोऽपि न सर्वथा हता ।

कतिभिर्दिवसैरसशय

स हि तेभ्यो लभत पगपन्म् ॥ २९ ॥

अनिहत्य रिपून् स्वगर्वतो

गतचित्तो निवसेत् नृपोऽत्र य ।

सविधे स्वपितीह मृदुमी

स परिक्षिप्य हविर्हुताशने ॥ ३० ॥

विपर्ययिते सानिवेदिते

जगद् मोहनपण सस्मितम्
विचान्तु सुख मृगा अमी ।
सते यावदय मृगाधिप ॥ ३१ ॥
मम नेपिपुर हि शासत
किल काम प्रपपावनतक ।
तन्निद मयि ओवनि क्षिता
सति गृह्णाति भयेऽयं क पर ॥ ३२ ॥
अथ मोहयहिमुजात्मनो
द्विपता चापि बल बुभुक्षुना ।
कुपनाभिषदूतपुङ्गव
महित समयमराजताभिधी ॥ ३३ ॥
परिता द्विपता मनोऽम्बुधौ
जनयन् सोमयनुत्तर तत ।
चरणाशिरपर्वदतरे
म विनिव्वनि जगौ पट्टप्रवाह ॥ ३४ ॥
नव सदिशतीति मादृश
चरणार्थीभिर ' म'मुखन भा ।
त्यज नमिमन पुन मम
मम चापव तवाभ्यु यद्गन्ध ॥ ३५ ॥
त्यजतस्तव नमिमानम
न हि मृगा काणकाप मयम ।
यदेमाहि पुगाप राजाधि
बहुभिधुषणवमणात्न ॥ ३६ ॥
अथवा चरणाय दूतमह
मम म २ यद्वज्रवज्र कन

पुग्ताऽपि पलायनाभिः

तत्र विना वज्रवर्तिनो सदा ॥ ३७ ॥

न पुनर्यादे नेपिपत्तन

विजहामि त्रतभूष ' सम्प्रति ।

न भविष्यसि तर्हि निश्चिन

चरित मे तत्र सस्तुते सदा ॥ ३८ ॥

परिणामहित वचो मया

स्फुटमारयात्तपिड तत्राग्रत ।

अथ यत् तत्र रोचतेतरा

कुरु तत्समति सयमाधिप ' ॥ ३९ ॥

कुमते षट्तीत्यनर्गल

चरणार्थीभरनेत्रनोदित ।

स्मितपूर्वमभापत स्फुट

सचिव शुद्धविवेकसङ्गक ॥ ४० ॥

तत्र दूत ' सुभाषित ह्य

स्त्वप्यहो वागम्यसि मुद्दिमानसि ।

वचन भवता विनेदृश

ननु वक्तु भुवि वेत्ति क पर ' ॥ ४१ ॥

विनिशाय रिपन् पर षण्णत्

प्रमृहीत निजवासहेतव ।

रिपुमोहमयाद् विमुच्यते

कथमस्माभिरिद मन पुरम् ' ॥ ४२ ॥

परिगृह्य तत्र मभोर्गला

दपि दुर्गाणि पुराप्यनरुश ।

विनादात्मपुराणि सर्वथा

परिभुङ्क्ते व्रतभूषाते स्वयम् ॥ ४३ ॥

यदि शक्तिरिहास्ति ते मभा

मातेष्टहानु तदा तु ता-यपि ।

परमेष्टिन्नेन्द्रजिह्वा

कपरी भाषयते जगज्जनम् ॥ ४४ ॥

भयगच्छानि योऽस्य लक्षण

कितवस्याश्रिते सखे । तव ।

सपरिच्छिदमव तत्प्रणात्

मुत्तमु-मूलयनीममप स ॥ ४५ ॥

तव दूत । पति सखोधुना

विनिवार्यो भवता कदाग्रहात् ।

घरणात्कटभ-यपावने

भविताऽय क्षणभोऽपथा ध्रुवम् ॥ ४६ ॥

शनि सयममभिजोदित

रिपुदत्त पुनरप्रवीदिद ।

मम चतसि भासततः

घरण ' व सपरिच्छिद कूर्पा ॥ ४७ ॥

पद्वाचि मया दित वचा

ननु दुष्मासु बभूव न व्रथ ।

तन्दि गृह सत्यमव य

अ हि काया दित-गना जह ॥ ४८ ॥

वव स माहउचमग ग्रणी

वव भवानप उ काशगग्रणी ।

।विवनविन मन्त्र-पन्ना ।

न दा इवनाशयन् उच्यते ॥ ४९ ॥

मम नाथभट्टे स्वलीलया

तव भग्ना शतशो यदाश्रया ।

किमिय तव शूरना सखे !

पितसन्तोषगतार्भवन् तदा ॥ ५० ॥

किमिदं तव विस्मृत ? सखे !

यदसौ पूर्वभयेषु नेमिरात् ।

मम क्षमिभुजात्मसात्कृत

परिनिर्वात्र भवन्तमागतम् ॥ ५१ ॥

अपसार्य भवन्तमग्रत

तव पात्राणि कदर्थितान्वहो ।

मयका स्वपतिप्रसादत

स्मरसीद स्मरणैकपाण्डित ! ॥ ५२ ॥

क्षयमेव्यसि सयमान्परी-

रवजानन् मम नाथमुत्कटम् ।

प्लवगस्य पराभवो नृप

मृगनाथे मरणैकहेतवे ॥ ५३ ॥

इति वक्त्रशमस्य भाषित

भृशमाकण्ठ्य चरित्रसन्निश ।

कुपिता कुपन्त गल्लट्ट

किञ्च धृत्वा निरशायन रहि ॥ ५४ ॥

विहित रिपुभि स्वघण

स च ग या नृपमादृषयन्ति ।

निजगात्र समस्तमुखे

व्रतभरात्तर मन्त्रायन ॥ ५५ ॥

एकादशः सर्गः ।

दुपेतोऽयं रणाय सोद्यमः

स्वभद्रानाहपति स्म मोहराट् ।

यन्नि सत् मानशालीनो

विषदन्ते न रिपो पराभवम् ॥ ५६ ॥

परिमीत्य सतो मयाद्धत

बन्धात्स्थीयमशेषमाहृत ।

घरणेन सम रणोत्सवः

प्रचिकीर्षु प्रचवान् मोहराट् ॥ ५७ ॥

पुरतोऽथ मय द्विषो वहा

मुभयानामभिधा वृहाण भा ।

इति पृष्ट उवाच सपथः

क्षितिपालेन मुबोधीसत्त्वं ॥ ५८ ॥

मृणु नाथ । तव द्विषो बल

कुमताय मुभय महाबल ।

वपुर्गर्भविर्धविचष्टिर्न

मय्यन विदम्बित जगत् ॥ ५९ ॥

भयुर्नर जना प्रसारिता

ननु लिङ्ग प्रणयन्ति क्व च न ।

अपार मुमुक्षु वटम्बर

वपुश्चान्ति च वपुः प्रममना ॥ ६० ॥

पुरपममन्तरथाथया

विषया पञ्च पर महाभय ।

अवमय भवतर्पीश्वर

निविष्टा वज्रजना विनायकः ॥ ६१ ॥

विपुमाहस्य मुधाभिधा

रुणतावेपथुतापञ्चक्षणः ।
 उदित स गिखीव डेदिना
 लघु भस्मीकृस्ते गुणेन्धनम् ॥ ६२ ॥
 परनिन्दनतत्पर पर-
 स्तनयोऽस्येव हि माननामक ।
 हृणवन् मनुते जगत्त्रय
 स्वगुणेष समुन्नत सदा ॥ ६३ ॥
 मधुरा भुवनमतारिणी
 शठता मोहयुता बिलोकसे ।
 यदपीयमहो निहन्पते
 तदपि स्त्रीवधज न पातकम् ॥ ६४ ॥
 समुदोति च येन जीवता
 क्षिपितांजलि द्विपतोन्मयस्त्वया ।
 भिजगत्पपकारकारक
 ननु लोभादमत्रोहि त भट्टम् ॥ ६५ ॥
 इह यास्ति विपक्षमध्यगा
 विकथका मुभट्टी चतुर्मुखी ।
 अनया बहु खेदिता भट्टा
 स्तव सद्बोधसत्परागमादय ॥ ६६ ॥
 प्रतिपक्षमहीभुज पर
 प्रतिकूलो विधिरय वर्तते ।
 करमध्यग एव तेन त
 विजया नाथ ' न चान्न सशय ॥ ६७ ॥
 वदतीति मुवाधमन्त्रिणि
 स्फुटमेव तुमुल समुत्थित ।

त्वरित प्रगुणीभवन्तु भो
 सुमय ' गतुचमू समागमत् ॥ ६८ ॥
 मुदिता चरणेशसैनिरा
 जगृह्णन् तनय सायमा ।
 मथम वदुःश ममुभयत
 मन आगामि शुभाशुभ वदा ॥ ६९ ॥
 अलोक्य पुरो दिवा यत्
 मम भावी विजयोऽनुना न वा ।
 इति मोहयतीभजोऽन्तितो
 गणक स्मार् मनोभिधम्नदा ॥ ७० ॥
 गहन ननु दैवघोहित
 न हि सम्यक् तन्निनाज्जययत् ।
 शकुना न शुभा भवन्ति भो
 विजयस्तेन तवाय दुर्लभ ॥ ७१ ॥
 अथ सस्मितमाह मोहराट्
 भवन्तिस्त्वं गणकमुवाचुष ।
 यन्ति मेररपांनिधि तरेन्
 न भवन् तर्थापि मे पराजय ॥ ७२ ॥
 गणयस्तृणबद्भिपून् शदात्
 कुपितो मोहयतीपातिस्तन ।
 समराय ममुरियतो दयात्
 तद् रागादिभण्डनायक ॥ ७३ ॥
 उपसर्गगता पुरस्तुता
 मदरास्यान्दिता मण्डिता ।
 न्तिता विषया महारथा

अभिमानादिभयश्च मज्जिता ॥ ७४ ॥

क्षुभिताम्बुधिसन्निभ तस्या

प्रबल मोहनल मृदुस्सहम् ।

अवगोम्य चरित्रभूमज

परित्पन्ना सुभग प्रवम्पितुम् ॥ ७५ ॥

उद्दिता बलशालिना तत

सुभदास्तत्त्रविपर्शमत्रिणा ।

मा भैष्ट भवेत् सुस्थिता

ननु धीरै क्रियते द्विपञ्चय ॥ ७६ ॥

विकलाङ्गधरोऽपि तापन

यमवप्तारमपि प्रभापतिष् ।

प्रसते ननु सिद्धिर्कामुतो

निपत सत्त्ववशा हि सिद्धय ॥ ७७ ॥

महिर्नस्ति यथा मृगाधिपो

ध्रुवमेकोऽपि शतानि हस्तिनाम् ।

न तथा यदि मोहसैनिकान्

निखिलान् हन्मि न तर्हि पुरुष ॥ ७८ ॥

रणतूर्यरेवे समुत्थित

भट्टकापरिगर्भितऽम्बरे ।

उभयार्बल्यो परस्पर

परिलग्नोऽथ विभीषणो रण ॥ ७९ ॥

प्रलयोरितरेतत् तथा

जपमङ्गो बहुशो वितन्वता ।

त्वरित त्वरित खगीव सा

जयलक्ष्मीभ्रमति स्म मध्यगा ॥ ८० ॥

घणशर्भर्त्तुनेत्क

कुपितर्त्तुभिदाययाष्टिभि ।

मविनारितमस्तन स्मर

सह पन्थाय पपात निस्मद ॥ ८१ ॥

मणिधानभटन भिगुना

शुभन्देशपागन्था गरिष्ठया ।

यद्व परिचृणितास्तत

कणो माहमहीपतेर्मग ॥ ८२ ॥

मम वा चरणाभिपस्य वा

मन्थोऽप्येति विनिश्चयस्तन ।

समगाय समुत्थित म्यय

नृपमोह सह लोभसर्निर्ग ॥ ८३ ॥

विशन्ध्यवमायमुद्गै

धेन्वान् सयमभृपतिस्तन ।

म्यतोऽभिसरन्ममव न

सहसाऽह्य चकार मण्डन ॥ ८४ ॥

मश्नाधमानोऽथ नगमरन्

धारिप्ररात्र गुमग्लिर्भम् ।

ससैययुक्त पगमास्तवेन

विवक्ष नेमीभररात्रगन्धाम ॥ ८५ ॥

धौमममरथ निरपय ॥ ८६ ॥

निर्घ्यायाने समुत्थितो यानिर्घ्यायाने ।

मन्थोऽप्येति विनिश्चयस्तन ।

नि ५ ॥ ८६ ॥

इति भागीनिगगापाध्यायविचित्र कीर्तिजितचरित महाकाव्य

महामहामुद्रका नाम एकादश सर्ग ।

द्वादश सर्ग

कलभान्तमममिशाज्जम्भाम्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ १ ॥

भगवान्भामिनस्तत्तत्तत्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ २ ॥

भगवान्भामिनस्तत्तत्तत्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ ३ ॥

भगवान्भामिनस्तत्तत्तत्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ ४ ॥

भगवान्भामिनस्तत्तत्तत्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ ५ ॥

भगवान्भामिनस्तत्तत्तत्

गुग्गुलुनिमित्तमृगशृङ्गम् ।

भित्तान् रज्जुं भगवान्भामिन

वनतान्निष्ठमिदं तद्वनतान् ॥ ६ ॥

मय्यतासि ! केतव्यतस्विलोक्यताम् ॥ ६ ॥
 शिगिरा परोपकृतिहेतवे मदा
 दधतोऽपि जीवनमनाविळ बहु ।
 विदितास्तथापि च जडागया अभी
 सुकृतैर्यगो नियतमाप्यते मिये । ॥ ७ ॥
 गुरुशारिरादिरुपिमादिपतित
 परिरक्ष्यमाणमभित कृषीरम् ।
 मसमीक्ष्यता स्वफलभारभङ्गुर
 परिपक्वशालि वनमायतेक्षिणि ! ॥ ८ ॥
 पवमानचञ्चलदल जलाशये
 रावितेजसा स्फुटदिद पयारहम् ।
 परिगृह्यते घत मया तवाननात्
 कमलाक्षि ! विभ्यदिर कम्पततराम् ॥ ९ ॥
 गुह्यार्कसाम्राज इतुरण्डक
 पश्य रस वहति यद्यपि मिये ! ।
 अधस्तथापि च तवाधरादसा
 यपि भूषणाद् भवति नीरसा यत ॥ १० ॥
 कर्मगीतिनादममग्नवन्निनो
 हरिणा अभी हरिणलाचन ' वन ।
 मह कामिनाभिगन्धु पतान ह
 पम्पितवानपम्पिणाग्नना रह ॥ ११ ॥
 भयदाय भाजननया पतिप्रता
 स्वजन च राग्यमपि रणवन् वना ।
 दिग्गहा दश तप आपान जिन
 मय उज्ज्वलागागव वन्ध ' ॥ १२ ॥
 तादृशा पव गन्धि यमजुना

यमिमौ पलाशवकुलौ सहोदृतौ ।
 कुट्जावमू सरल एष चम्पको
 मदिरासि ! शैलविपिने गवेप्यताम् ॥ १३ ॥
 इदमङ्ग ! पश्यसि पुरो विभास्वर
 भुवनाधिपस्य विशद सभाशृङ्गम् ।
 उपदर्शयद्विरिह भक्तिमात्मनः ॥ १४ ॥
 परमा व्यथायि मुदितं सुरासुरैः ॥ १४ ॥
 वपुरशुभासितसमस्तदिकृतया
 शुचिदिव्यभूषणधरा सह मियैः ।
 त्रिनगद्वरो सदसि सङ्गिन्पुरा
 प्रविशन्ति पत्नि ! सुरनायिका अमू ॥ १५ ॥
 दयिताभ्य उत्तममयी नव नव
 पथि दर्शयन्त इति वस्तु नागराः ।
 सह माधवेन परियारराजिना
 सद आसदन् श्रुतिं पारमेश्वरम् ॥ १६ ॥
 परिदृश्य वाहनमथ प्रमोदभा
 गलोक्यभिह विरोधवर्जितान् ॥
 सकलान् पश्यन्तपि हरिः सविस्मय
 सपरिच्छदाऽविशदसौ सभां मिथो ॥ १७ ॥
 त्रिदर्शजिनेशितरि भक्तिमद्भुवा
 परिदर्शयद्विरभिष्टुप्तमम् ।
 शुचिजानुदघ्नमभिन सभाङ्गणे
 यद्गुणपुष्पनिधर यद्गु स्तुतन् ॥ १८ ॥
 विदपन् निजभ्रमणगोचरं मुदा
 वनवदन्द्भुमिनिनादमुषकैः ।
 परमा प तीर्थङ्गनामकर्मजा

स्तवन विधातुमिति च प्रचक्रमे ॥ २५ ॥

भगवस्त्वदाननशशाङ्कदर्शनात्

प्रथमाऽभवत् सफलताय नेत्रयो ।

उपजायते स्म भुवनत्रयीमभो !

भवचारिधिश्चुलुक्रमात्र एष म ॥ २६ ॥

अमृत सरतमिव सौम्यया दृशा

करुणाम्बुधिं परमसविदानिधिम् ।

भगवन् ! भवन्तमवलोक्यन्नय

परितोषमेति परम जनार्दन ॥ २७ ॥

किल माति त्रिभूमिदमन्पुतोदरे

मुखमत्र येति जनगीर्जिनेश्वर ।

तव देव ! दर्शनत्रया मुदाऽनया

वितथा व्यधाय्यपरिमातयाश्च सा ॥ २८ ॥

विष्टजति वैरमिह सारगारेणो

जिनवर्षदीति जगताच्यते प्रभा ।

पुरतस्तयैव पुनरात्मद्विषो

भविष्य निश्चिन्ति तन्त्रि मगद्विषम् ॥ २९ ॥

भगवन् ! विभानि तव पृथुगो क्षमा

नरपद्वय मममर्षयसाध्य ।

परित्रय रूपमिह मयातनया

विष्टुदाननिर्जित ग्राह्यद्रुम ॥ ३० ॥

ननुन त ननुमन् गुणान्ना

मनायिका कपिनस्तना भयि ।

शुच्यद्गदाग पृथुगम्यकानय

सुसङ्गताया एषुनास्यवानय ॥ २१ ॥

वर्गः गुराणां च जययनादपि

सद्वैद्य निष्ठुः शयशः परतम् ।

गदां भवत य पुनरंग 'मह्यी

धेनवः सुपुङ्गवा गमयाद्भयं तम् ॥ ३२ ॥

पुण्य 'कार्पण्य' नशादय

पुण्यपापयदे न नाशकम्।

हृदयं मितपः यावन्मिहयत

तावन्नेष मण्डूस्थनादिरम् ॥ ३३ ॥

सदनन्तरमास्य सम

मध्यमे मादग्निषु विभिन्नि ये ।

सद्गुणान्तरमायय सम

प्रमया दहि पद कृपामय ! ॥ ३४ ॥

तव यथा पारमं बुद्धिंलगा

जिन । जगुर्मुनिस्परमाशरम् ।

परधृताभरणा मुग्धम गता

परभृताभरणा गुरु समता ॥ ३५ ॥

स्तवीति यस्मिन् जिनराज 'लभ्यया

यस निदेशान् 'प्रतिभाति सागम् ।

एमान म दिभ्यः 'ममस्वर्ग' न

५ पुण्य पवित्रा अङ्गाग अङ्गावभवा यागा ता । ५ श्रुत्यया सु

मन्त्रः । ३। अथ च यद्विद्वान् गच्छत्यान यत्तु तत्तु । ४। नमः ॥

अथ चतुर्थः प्रश्नः । पण्यस्य धर्मस्य कस्य गुणस्य च श्रवणं मर्त्यैर्ददतां ।

॥ ६ आमयम्—अपनायम् । ७ अनन्तम्—अमयम् । ८ स

ज्ञानक । २ पराणि-प्रकृतानि भूतानि भूतान्याभरणानि याभिः

१० साविन्नुन्यशब्दा । ११ ट अतिष्ठ ।

करोति कान्तप्रतिभाऽतिसारम् ॥ ३६ ॥

अतीतान्तेत एता ते ततन्तु तततातर्ति ।

रुतता ता तु तोतोचु तातोऽतता ततोऽततुत् ॥ ३७ ॥ एकव्यञ्जन
तुद मे तंतदम्भत्व त्व भदन्ततमेद ' तु ।

रक्ष तात विशामीश ' शमीशाऽऽविताक्षर । ॥ ३८ ॥

प्रतिलोमविलोमश्लोक

लुलछीलाकलाकेलिकीला केलिरुन्धाकुलम् ।

लोकालोकाऽकलङ्काऽल कोकिलालिकुलाऽन्का ॥ ३९ ॥ द्वयक्षर .

भवताभवता विश्वनीरागेण यताऽवता ।

मुक्ता मुक्तालतायुक्ता फान्ता फान्ता जगद्दुरो ' ॥ ४० ॥ युग्मम्,

महोद भवाराऽगहरिं विग्रहदरिणम् ।

प्रमोदजाततारेन धेयस्कर महास्ररुम् ॥ ४१ ॥

१ अतीतोऽतिक्रान्तो येन सोऽतीतातो मोक्ष , तमित प्राप्त
तथामृतो भगवान्, एताम्-तता-विस्तीर्णा चासौ ता-लक्ष्मीश्च
तस्यास्ततिम् वितानमृतता सत्यता तु-पुन ते-तुभ्य ततन्तु भृश
तनोत्वित्यर्थ , ततस्तदनन्तरमतनुत् तात-पूज्यो न विद्यते
ता-लक्ष्मीयत्र स , तस्य भावोऽनना-दग्निना ना तोतातु-भृश तुदत्वि
त्यर्थ । २ हे ईद नृप ' भदन्तम-पूज्यम ' आ समताद् विततमक्षर-
म् ज्ञान यस्य स आविर्भूताक्षर ' स तनदम्भ-यम्-विशालपटल्य तुद
पीडयत्यर्थ , ३ महाश्यामावम-रोगश्च त घति, तम् भयशत्रुसमूहश्च
तरणिणम्, शरीरमनाहरम् प्रभा-संज्ञानमेवादजातम्-जलज
तन्मे तारेनम्-दीप्यमानमूयमिवकथ , आप्त कम्-सुखयेन तम्,

1

2

